

අරුත් කිරිය සඳ

පී. ඩී. ඒකනායක

නූතන හෝ පුරාතන හෝ සිංහල භාෂාව ඉගෙන ගන්නාවූන් විසින් අතීතවර්ෂයෙන් ම උගත යුතු ව්‍යාකරණ අංගයක් ලෙස “අරුත් කිරිය සඳ” හෙවත් “අර්ථ ක්‍රියා ශබ්ද” හැඳින්විය හැකි ය. එහෙත් අධ්‍යාපන කාර්යයේ දී එය බොහෝ විශරණ ඇදුරන් අතින් ගිලිහී ගිය කරුණක් වශයෙන් ද සැලකිය හැකි ය. සන්ධි, ලිංග, විභක්ති ආදී ප්‍රකට ව්‍යාකරණ අංග පිළිබඳ ව දක්වා ඇති උනන්දුව තරම් දැඩි සැලකිල්ලක් අර්ථ ක්‍රියා ශබ්ද පිළිබඳ ව යොමු වී නැත. ඒ පිළිබඳ කරුණු ගොනු කිරීමක් හෝ සමාලෝචනයක් හෝ ගැඹුරු අධ්‍යයනයක් හෝ නො වීම අඩුවකි.

මෙහි දී මූලින් ම මේ පිළිබඳ ව සිදත් සහරාව ඉදිරිපත් කොට ඇති අදහස් විමසීම වැදගත් ය.

(1) “භව කිරිය අරුත් කිරිය වී කිරිය සඳ දෙ වැදුරුම” (භාව ක්‍රියා, අර්ථ ක්‍රියා යනුවෙන් ක්‍රියා ශබ්ද දෙ ආකාර ය.)

“කිරිය” හෙවත් “ක්‍රියා” යන නම භාවිතයට ගත් අංග දෙළහක් සිදත් සහරාවේ දක්වේ. ඒවා මෙ සේ ය.

1. අයු කල් කිරිය	} තෙකල් කිරිය.
2. වත්මන් කල් කිරිය	
3. අනා කල් කිරිය	
4. පියඳු කිරිය	
5. විදි කිරිය	
6. ආසි කිරිය	
7. කම් කිරිය	
8. අසබහව කිරිය	
9. පෙර කිරිය	
10. මුසු කිරිය	
11. අරුත් කිරිය සඳ	
12. භව කිරිය සඳ.	

මේ අංග දෙළස අතුරින් දෙකක් පමණක් “කිරිය සඳ” යනුවෙන් එහි නම් කොට ඇත, එනම් : 1. භව කිරිය සඳ
2. අරුත් කිරිය සඳ යන දෙක යි.

ඒ අංග දෙක ධාතු මූලික ව සෑදී ඇතත් නාම පද හැටියට භාවිත වේ. ක්‍රියා අධිකාරයේ දී “කිරිය” යන නමින් ඉතිරි අංග දහය (තෙකල් කිරිය ඇතුළු ව) විස්තර කොට ඇත. ඒවා ක්‍රියා පදයකට නියමිත ලක්ෂණ දරන බැවින් වෙන ම දක්වා ඇත. ධාතු මූලික වූවත් නාම පද සංඛ්‍යාවේ ලා ගැනෙන පද විශේෂ පාලි, සංස්කෘත වැනි භාෂාවල ද ඇත. ඒ

භාෂාවල ඇති ව්‍යාකරණ ලක්ෂණ ඉවත ලා යම් විශේෂ අර්ථයක් ඉදිරිපත් කරන ක්‍රියා ශබ්ද කොට්ඨාසයක් ලෙස “අර්ථ ක්‍රියා” හඳුන්වා ඇත. “සත්” අදියරේ දී ලුහුඬින් හඳුන්වා ඇති කරුණු අතර මෙය ද එකකි. ඒ අනුව ඉදිරියේ දී පුළුල් ලෙස අර්ථ ක්‍රියා ශබ්ද විවරණය කෙරේ.

(2) “දෙන්නේ සේනුයේ ඇ අරුත් කිරිය සද නම්”

(දෙන තැනැත්තේ, සුව පත් වන තැනැත්තේ (හෝ සිනා සෙන තැනැත්තේ හෝ) යනාදිය අර්ථ ක්‍රියා ශබ්ද නම්.)

උදහරණ දෙකකින් අර්ථ ක්‍රියාව පැහැදිලි කොට ඇත. ඒවා නාම පද විශේෂයක් බව ඉන් පෙනේ. $\sqrt{ද}$ සහ $\sqrt{සිව}$ යන ධාතු දෙකෙන් සෑදුණු අරුත් කිරිය සද දෙකකි ඒ. කිසි යම් පුද්ගලයකු පිළිබඳ අදහසක් ඉන් කියැවේ. ධාතුවක් මුල් වී සෑදී ඇතත් වර්තමාන, අතීත ආදී කාල ක්‍රියා අර්ථයක් එහි නැත. ඒ නිසා ධාතු මූලික ව සෑදෙන එහෙත් කිසි යම් ලිංගාර්ථයකට සම්බන්ධ ව සකස් වන නාම පද විශේෂයක් ලෙස අර්ථක්‍රියාව තේරුම් ගත හැකි ය.

“ද ධාතුවගේ අර්ථය වූ දීම ද එය කරන තැනැත්තේ ද දෙන්නේ යන එක ම අර්ථ ක්‍රියා පදයෙන් කියනු ලැබෙත්.”

(සිදත් සහරා විස්තර සන්නය — රත්මලානේ ධර්මාරාම හිමි. 1902)

ධාතුවක් කෙරෙන් පර ව සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රත්‍ය යෙදෙන අවස්ථා ක්‍රියා අධිකාරයේ ඇත. එහෙත් මෙබඳු විශේෂ අර්ථ ඇති ප්‍රත්‍ය යෙදෙන අවස්ථා පැහැදිලි වන්නේ පසරුත් අදියරෙනි. ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්ද අධිකාරයේ දක්වා ඇති සියලු ම කරුණු අර්ථ ක්‍රියා ගණයට ඇතුළත් වන්නේ නැත. ධාතුවක් ප්‍රකට කරන අර්ථයකුත් තවත් විශේෂිත අර්ථයකුත් එක් ව සෑදුණු “ක්‍රියා ශබ්ද” පිළිබඳ ව එහි විස්තර වේ.

“දෙන්නේ” යන රූපය ක්‍රම කීපයකට සෑදිය හැකි වුවත්, අර්ථ ක්‍රියාවකට උචිත පරිදි ධාතුවක් විශේෂ ප්‍රත්‍යයක් විභක්තියත් වෙන් කර දැක්විය හැකි විය යුතු ය. මෙය භාව කෘදන්ත රූපයක් ලෙස කුමාරතුංග නම් කරයි.

“ මෙ තන්හි “දෙන්නේ” යනු ද” සෙනුයේ” යනු ද භාව කෘදන්ත යි.”

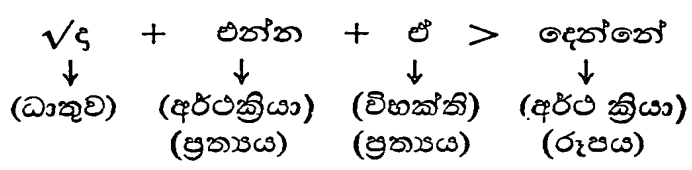
(සිදත් සහරා විවරණය. 133 පිටුව- කුමාරතුංග සංස්කරණය).

“ දෙනු, සෙනු” යන භාව කෘදන්ත රූප වර නගා ගැනීමෙන් “දෙන්නේ, සෙනුයේ” යනුවෙන් සෑදී ඇති බව ඔහු අදහස් කරයි. භාව කෘදන්ත පද සෑදෙන්නේ ද විශේෂ අර්ථයක් ඇති ප්‍රත්‍යයක් එකතු කිරීමෙනි. ඒ රූප මීට සම්බන්ධ කිරීම අනුවන ය. කෙසේ හෝ පද නිෂ්පන්නිය දැක්වීමට වඩා නියමිත ව්‍යාකරණ අංශයට අදාළ ලෙස පද සාධනය කළ යුතු ය. ධාතුවකින් පර ව විශේෂ ප්‍රත්‍යයක් රැගෙන සෑදෙන ශබ්ද ප්‍රකෘති විශේෂයක් හැටියට අර්ථක්‍රියා හැඳින්වෙන නිසා ඒවායේ විභක්ති ගැන්වීම ද සුත්‍රානුසාරයෙන් කළ යුතු ය. “කරන්නේ” යන අර්ථ ක්‍රියා රූපය සාද ගන්නා ආකාරය මෙසේ විස්තර කෙරේ.

“කර”- කිරීමෙහි යන ධාතු “කර” යි තබා මෙම ධාතුවෙන් අර්ථක්‍රියා වාචී ශබ්දයක් කියවී කල්හි කාලයක් අපේක්ෂා නො කොට අංග සූත්‍ර සාමර්ථයෙන් “අන්ත” ප්‍රත්‍යය කොට පූර්ව ස්වර ලෝප හා ගාත්‍රාරූපීකරණයෙන් “ කරන්ත ” ශබ්දය නිපදවා නම්වත් කොට ඔහු කෙරෙන් පර ව අවිශිෂ්ට අර්ථමාත්‍රයක් කිවමනා කල්හි “බජනුයේ පෙර විබත්” යනාදී උපාංග සූත්‍රයෙන් ප්‍රථමෙක වචන “එ” විභක්ති ප්‍රත්‍යය කොට ඔහුට මාත්‍රා වෘද්ධි කළ පසු පූර්ව ස්වර ලෝප සන්ධියෙන් ගැළපීමෙන් “කරන්තේ” යනු සිද්ධ යි.

(සිදන් සභරා විස්තර සන්නය — 130 පිටුව)
(රත්මලානේ ධර්මාරාම හිමි 1902).

රත්මලානේ ධර්මාරාම මතය අනුව “දෙන්තේ” යන පදය මෙ සේ සාද ගත හැකි ය.

මෙබඳු කොටස් කිරීමක් “දයින් නමින් හොත කර අරුතට නිසි පසන්” යනාදී සිදන් සභරා ප්‍රකාශනයකට ද අනුකූල ය. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ අර්ථ ක්‍රියා සාද ගැනීමට ධාතුවකින් පර ව විශේෂ ප්‍රත්‍ය එකතු කළ යුතු බවත් ඉන් අනතුරු ව ලිංග හෝ විභක්ති හෝ අර්ථ දැක්වීමට ප්‍රත්‍ය එකතු කළ යුතු බවත් ය.

(3) සිදන් සභරාවේ ලිංගාධිකාරයේ දී අර්ථ ක්‍රියා රූප ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍ය සේවනය කරන බව දක්වා ඇත.

“අරුත් කිරිය සඳ.....
.....ඉති පවසන — ඊ ඈ පස බුහුසු”

මේ සූත්‍රයට ලබා දී ඇති උදාහරණ මෙසේ ය:

“ තෙමන්තී, මවන්තී, තුස්තී, මුස්තී ඈ අරුත් කිරිය සදින් ඊ පස.”

මෙහි සඳහන් පරිදි “තෙමන්තී” ආදී පදවල අග දක්නට ඇත්තේ ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යය යි. තෙමන්තේ, මවන්තේ, තුස්තේ, මුස්තේ” යන පුරුෂවාචක අර්ථ ක්‍රියා රූපවලින් පර ව ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍ය යොදා මේ වචන සාද ගත් බව රත්මලානේ ධර්මාරාම නාහිමියන්ගේ මතය යි.

“.....පසවත් නම්වත් කළ කල්හි තෙමන්තේ, මවන්තේ, තුස්තේ, මුස්තේ යන පුල්ලිංගික අර්ථ ශබ්දයන්ගේ සිද්ධිය වේ. ඉක්බිති ඔවුන් කෙරෙහි “අරුත් කිරිය සඳ” යනාදී උපාංග සූත්‍රයෙන් ස්ත්‍රී අර්ථයෙහි ඊ ප්‍රත්‍යය කොට පූර්වස්වර ලෝප සන්ධියෙන් ගළපා නම්වත් කොට ප්‍රථමා විභක්තයන්ත කිරීමෙන් තෙමන්තී, මවන්තී, තුස්තී, මුස්තී” යනු සිද්ධ යි.”

(සිදන් සභරා විස්තර සන්නය 57 පිටුව)

මේ අනුව පෙනී යන්නේ, පුරුෂ ලිංගික අර්ථ ඇති අර්ථ ක්‍රියා රූප ස්ත්‍රී අර්ථය දීම සඳහා ඊ ප්‍රත්‍යය යොදා වෙනස් කොට ඇති බව යි. “තෙමන්නි” ආදී රූපවල බහු වචන රූප සාදා ගැනීමේ දී “ඕ” ප්‍රත්‍යය ගැන්විය යුතු බව සිද්ධස්භරාව කියයි.

“තෙමන්නෝ, මවන්නෝ ඇ බුහු බස, ඊ පස ලොපා ඕච්චිත් පැමිණ වූ සේ”

ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යය ලෙස යෙදුණු ඊ ප්‍රත්‍යය ඉවත් කොට “තෙමන්ත” යන පදයට බහුවචන ප්‍රත්‍යය යෙදූ බව ඉන් පෙනේ.

එසේ නම් ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍ය ගත් ඕනෑ ම අර්ථ ක්‍රියා රූපයක බහු වචනය, පුරුෂ ලිංගික අර්ථ ක්‍රියා රූපයක බහු වචන රූපයට සමාන විය යුතු ය. ස්ත්‍රී අර්ථ ඇති අර්ථ ක්‍රියා රූප වෙන් ව දක්නට ලැබෙන්නේ ඒක වචන රූපවල දී පමණක් ය යනු එයින් ගම්‍ය වන අදහස යි. ඒවායේ වර්තෘභීම මෙසේ විය යුතු ය :

	ඒක වචන		බහු වචන
ප්‍රථමා :	තෙමන්නෝ (පුරුෂ ලිංගික තෙමන්නි (ස්ත්‍රී ලිංගික	—	තෙමන්නෝ.
අනුක්‍රම :	තෙමන්නා (පුරුෂ ලිංගික තෙමන්නිය (ස්ත්‍රී ලිංගික	—	තෙමන්නන්.

බහු වචන රූපවල දී ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍ය ස්වරූපය දැක්වීම සාවද්‍ය බව සිද්ධස්භරා විස්තර සන්නය කියයි.

“මෙයින් ඔවුන්ගේ බහු වචන රූපය පුල්ලිංගික රූපය හා සමාන බැව් දැක්වුණ. මෙකල සමහරු තෙමන්නියෝ මවන්නියෝ යනාදීන් ද ස්ත්‍රී අර්ථ ප්‍රථමා බහු වචන රූපයන්ගේ සිද්ධියක් සේ සලකති. හේ නො මැනවි. ජේක ව්‍යවහාරයෙහි එබඳු ප්‍රයෝගයක් නො පැනෙන හෙයිනි.

(සිද්ධස්භරා විස්තර සන්නය 58 පිටුව)

අර්ථ ක්‍රියා රූප, බහු වචන රූපවල දී පුරුෂ ලිංගික රූපවලට සමාන බව දැක්වීම ඉතා වැදගත් කරුණකි. ව්‍යාකරණ නීති රීති හා ඒවා ක්‍රියාත්මක විය යුතු ක්‍රමය පිළිබඳ ව වැටහීමක් ලබා ගැනීමට මෙය වැදගති. විශේෂයෙන් ලේඛන භාෂාවේ ව්‍යාකරණය සුරක්ෂිත වී තිබිය යුතු යැයි සලකන විශරණ ඇදුරන්ට ලේඛන ව්‍යවහාරය හැඩ ගස්වා ගත යුතු ආකාරය කුමක් දැයි වටහා ගැනීමට ද මෙය ප්‍රයෝජනවත් ය.

ලිඟ අදියරේ දී ම ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍ය ගත් තවත් අර්ථ ක්‍රියා රූප දෙකක් දක්වා ඇත. ඒවා “ඇ” ශබ්දයට දුන් නිදසුන් අතර ඇත.

“ඇ සදින් කැළි, වැසි, මියුලැසි, කලා දුනු ඇ සිදු”

මේ සූත්‍ර විවෘතියේ “කලා දුනු” යන පද දෙක සාදා ගැනීම පිළිබඳ සිද්ධස්භරා විස්තර සන්නකරුගේ අදහස් මෙසේ ය :

“කළා දුනු” යන දෙනැන කර-කිරීමෙහි දන - දිනීමෙහි යන ධාතූන් දෙදෙනා කෙරෙන් පසරුන් අදියරෙහි දක්වන “දයින් නෙමෙන්” යනාදී උපාංග සූත්‍රයෙන් කර්තෘකාරකයෙහි අ ප්‍රත්‍යය ද උ ප්‍රත්‍යය ද කොට ධාතු රකාරයාභට අභිග සූත්‍ර සාමර්ථයයෙන් ළ කාරාදේශ හා දන ධාතූභට පිලි පෙරළි ද කිරීමෙන් “කළ-දුනු” යි සිදුවූ කල්හි ස්ත්‍රී අර්ථයෙහි වැටෙන්නා වූ මොවුන් කෙරෙහි ආ ප්‍රත්‍යය ද උ ප්‍රත්‍යය ද කොට කළා - දුනු’ යි සිද්ධ කටයුතු යි.’

(සිදත් සභරා විස්තර සන්නය 59 පිටුව)

මේ අනුව ‘කළා - දුනු’ යන පද දෙක මෙ සේ සාද ගත හැකි ය.

කළා :

√කර + අ (“දයින් නෙමෙන් හොත” යන සූත්‍රයෙන් අ ප්‍රත්‍යය යෙදීම.)

කළ + අ (ඉහත සූත්‍රයේ බලයෙන් ප්‍රත්‍යයේ ඇති ශක්තිය මත “ර” ළ බවට පත් වීම)

(ක ළ + අ + අ) (ස්වර ව්‍යාඤ්ඡන වෙන් කොට පූර්ව ස්වර ලෝප සන්ධි ක්‍රමයෙන් වචන සෑදීම)

කළ + ආ (“අරුත් කිරිය සඳ”...ර් ඇ පස ඉහුසු යන සූත්‍රයෙන් ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යය යෙදීම).

කළා (“ස්ත්‍රී අර්ථය ඇති අර්ථ ක්‍රියා රූපය)

කළා + ඵ > කළා (විභක්ති ගන්වා සෑදූ ප්‍රථමා විභක්ති පදය).

(133 පිටුව අංක 7 බලන්න)

ව්‍යාකරණයට සිද්ධාන්ත පිළියෙළ විය යුත්තේ ඒවා විවිධ අවස්ථාවල ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි වන පරිද්දෙනි. මෙබඳු රූප සාධනයක් කර ගැනීම සඳහා

- i. ලිංගාධිකාරයේ දැක්වූ සූත්‍ර
- ii. ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්ද අධිකාරයේ දැක්වූ සූත්‍ර
- iii. ක්‍රියා අධිකාරයේ දැක්වූ සූත්‍ර
- iv. සන්ධි අධිකාරයේ දැක්වූ සූත්‍ර.

යන මේ සියල්ල ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට සිදු වේ. ඒවා නො සලකන්නේ නම් ‘කළා - දුනු’ වැනි අර්ථ ක්‍රියා රූප සාද ගැනීම ඉතා සරල ලෙස දැක්විය හැකි ය.

‘ඒ, “උ” යන ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යය වීමෙන් නිපන්නේ නො වේ. “දුනු” යන කෘදන්ත නාමය. නාමය ස්ත්‍රී අර්ථයෙහි යෙදුව මනා කල්හි ‘ආ’ ප්‍රත්‍යය වැ ‘දුනුවා’ යනු වෙයි.’

(සිදත් සභරා විවරණය — 206 පිටුව)

“දුනු” යන්න කුමාරතුංග මුනිදස සලකා ඇත්තේ අතීත ශුද්ධ ආබ්‍යාතයක් හැටියට ය. ඒ නිසා එය අර්ථ ක්‍රියාවක් සේ පිළිගැනීමට මැලි වී ඇත. සිදත්සභරාවේ පසරුන් අදියරේ දී “කම් — කතු කරු දෙකට සම පසින් නිපන්” සඳ හැටියට

“කෙටු, වැටු, ගැහැටු, වුහුටු, දුටු, පිහිටු, කැපු, සැපු, දැපු, ලූ, බැලූ, ගැලූ.....” ආදිය දක්වා ඇත. ඒ රූප ශුද්ධ ආබ්‍යාන රූප නො ව පැහැදිලි ව ම කර්ම හෝ කර්තෘ හෝ කාරක අර්ථ ඇති ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්ද යි. මේවා රූප වශයෙන් අතීත ආබ්‍යානයකට සමාන විය හැකි ය. එහෙත් රූප සමතාව මත පිහිටා මෙබඳු රූප ශුද්ධ ආබ්‍යාන සේ සලකා තිබීම වරදකි. සිදත් සහරාවේ දී නිතර ම සුත්‍රානුසාරයෙන් පද නිෂ්පත්තිය කර ගැනීමට උපදෙස් දී ඇත. නිරුක්ති ශාස්ත්‍රඥයකුට

කෘතා > කළා

ජනිතා > දුනු
ආදී වශයෙන් හෝ

කෘත > කළ

ජනිත > දුනු

ආදී වශයෙන් හෝ මාතෘ භාෂා ආශ්‍රයෙන් මේ පද සිංහලයට පැමිණ ඇතැයි තර්ක කළ හැකි ය. එයින් සිංහල වචනවල ව්‍යාකරණ ලක්ෂණ පැහැදිලි නො වේ.

“කළ” යන පදය සිංහල තද්භව රූපයක් ලෙස ප්‍රයෝජනයට ගැනේ නම්, ඊට සම්බන්ධ වූ ධාතු ප්‍රත්‍ය තිබිය යුතු ය. එය කර ධාතුවෙන් සෑදුණු පදයක් ලෙස නම් කරන්නේ මාතෘ භාෂා අනුකරණය කිරීමෙන් නො වේ. සිංහල ක්‍රියා පදවල ද කර ධාතුව දක්නට ලැබෙන බැවිනි. කුමාරතුංග, “කළා” යන රූපය අතීත කෘදන්ත පදයක් ස්ත්‍රී අර්ථයෙහි යෙදුණු අවස්ථාවක් සේ පිළිගනී.

“කළ” යන කෘදන්ත නාමයට ‘ආ’ ප්‍රත්‍යය වීමෙන් ‘කළා’ යනු සිද්ධ ය.

(සිදත්සහරා විවරණය — 206 පිටුව)

එහෙත් ‘දුනු’ යන්න ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යයක් ගැනීමෙන් සෑදී ඇතැයි ඔහු නො කියයි. මේ නිසා සිංහල වියරණ නීති ව්‍යාකූල කළ අවස්ථා ද “ක්‍රියා විවරණයේ” දී දක්නට ලැබේ.

සිදත් සහරා කතුවරයා නම් ‘වසු’ ශබ්දය ‘වැසි’ යනුවෙන් යෙදීම නිසා ස්ත්‍රී අර්ථයක් ලැබෙන බව පිළිගන්නා සේ ම ‘කළ’ යන පුරුෂ වාචක පදයන් ‘දුනු’ යන පුරුෂ වාචක පදයන් ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යය ගැනීමෙන් ‘කළා, දුනු’ ආදී වශයෙන් සෑදී තිබෙන බව පිළිගනී. ඔහු අතීත කාල ක්‍රියා පද දක්වන අවස්ථාවේ දී බහු වචන ක්‍රියා රූප හැටියට ‘ගෙතු, බුන්’ ආදිය දක්වා ඇත. එහෙත් අතීත ක්‍රියා රූපයක් හා අර්ථ ක්‍රියාවක් අතර ඇති වෙනස හඳුනා ගැනීමට ඔහුට නො හැකි වූ බවක් ඉන් නො පෙනේ. සමාන රූපය වුවත් යෙදෙන අවස්ථාව අනුව එය කුමන වර්ගයකට අයත් විය යුතු දැයි තීරණය කළ හැකි ය.

නූතන ලේඛන ව්‍යවහාරය වුව ද ගත් විට අතීත හා අනාගත කාල ක්‍රියා රූප යෙදිය යුතු තැන්වල අර්ථ ක්‍රියා භාවිතයට ගන්නා අවස්ථා කොතෙකුත් ඇත.

“ඇ ඇලි මැලි කම් කළා ය” (ගම්පෙරළිය 25 පිටුව) මේ එක් නිදසුනක් පමණි. තව මත් කර ධාතුවෙන් සෑදුණු ශුද්ධ ආබ්‍යාන පද (කුමාරතුංග මතය අනුව) සිංහලයේ දක්නට නැත. “කෙළේ, කළෝ” යන රූප අතීත කාල ක්‍රියා පද වශයෙන් යෙදුණු බව සිදත්සහරාව කියයි. එහෙත් ක්‍රියා අධිකාරයේ කිසි ම තැනක “කළා” යන රූපය

අතීත කාල ක්‍රියාවක් සේ දක්වා නැත. එයින් පෙනෙන්නේ ලිංගාර්ථ වශයෙන් ප්‍රකටව දක්නට ලැබුණු එවැනි පද “අර්ථ ක්‍රියා රූප ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍ය ගත් අවස්ථා ලෙස සලකා ඇති බව යි. පශ්චාත් කාලීන විශරණ ඇදුරන් ද පද නිෂ්පත්තිය පිළිබඳ අඩු දැනුමකින් කටයුතු කර ඇති නිසා අර්ථ ක්‍රියා රූප වරදවා වටහා ගත් බව මෙයින් පැහැදිලි ය.

(4) “අරුත් කිරිය සඳ
තමරුත් වැනි ලිඞු බෙජේ”

මේ අර්ථ ක්‍රියා පිළිබඳ තවත් විග්‍රහයකි. එයින් අර්ථ ක්‍රියා ශබ්ද තමන් ප්‍රකාශ කරන අර්ථයට අනුව ලිංග භජනය කරන ශබ්ද විශේෂයක් බව ප්‍රකාශ වේ. ලිංගාධිකාරයේ දී මේ කරුණ සනාථ කිරීමට උදහරණ ඉදිරිපත් කොට නැත. මේ සිද්ධාන්තයට සටහනක් ලියන සිදන්සභරා විස්තර සන්නකරු මෙසේ කියයි :

“ එහෙයින් ඔවුන්ගේ වාච්‍යයෙන් (අර්ථයෙන්) පුරුෂයෙක් ප්‍රකාශ වී නම් ඒ අර්ථ ක්‍රියා ශබ්දයේ පුරුෂ ලිංගික වෙති. ස්ත්‍රීයක් ප්‍රකාශ වූ නම් ස්ත්‍රී ලිංගික වෙත්.”

(සිදන්සභරා විස්තර සන්න 60 පිටුව)

අර්ථ ක්‍රියා ශබ්ද ලිංග භෙදයට අනුව වෙනස් වන බවට මෙය ම ප්‍රමාණවත් ය. සිදන් සභරාවේ ක්‍රියා අධිකාරයේ දී අරුත් කිරිය පැහැදිලි කර තැන

“ විසා උචෑසි රහත් පල බජන්ති” යන නිදසුන එයි.

එහි “උචෑසි” යන ස්ත්‍රී වාචක පදයට අනුකූල ව “බජන්ති” යන අර්ථ ක්‍රියාව යොදා ඇත. ඒ වෙනුවට “බජන්තේ” යනුවෙන් පුරුෂාර්ථවත් ව තැබීම විශරණ බිඳීමකි. එසේ ම

“දූන් සදහම් රජ කරන්නේ ගොයුමා” යන නිදසුන ද ඇත. එහි “ගොයුමා ” යන පුරුෂ වාචක පදයට අනුව “කරන්නේ” යන රූපය යොදා ඇත. ඒ අනුව “කරන්නී” යන්න යෙදිය නො හැකි ය. අර්ථ ක්‍රියා ශබ්ද නාම පදවල ඇති ලිංගභෙදයට මෙන් ම වචන භෙදයට ද අනුව වෙනස් වී යයි. නූතන භාෂාව ද මීට අනුකූල ය.

“ ඔහුගේ බත පිසන්නී ගෙය අමදින්නී දරුවන් උසුලන්නී ඇ ය.”
(බැද්දේගම — 52 පිටුව).

මෙහි සදහන් ‘පිසන්නී’ ආදී පද ‘ඇ’ යන පදයට අනුව ස්ත්‍රී අර්ථ ලැබෙන සේ යෙදී ඇත. ඒවා සිදන්සභරාවේ ඇති ‘තෙමන්නී, මවන්නී’ ආදී පදවලට සමාන ය.

(5) අර්ථ ක්‍රියා රූපවල ස්වරූපය වටහා ගැනීමට ඇති වැදගත් ම ස්ථානය නම් සිදන් සභරාවේ ක්‍රියා අධිකාරයේ අනාගත ක්‍රියා රූප විස්තරයෙන් අනතුරු ව එන ප්‍රකාශන ය යි.

“.....ඇ සද දහමින් අරුත් කිරිය සඳ වන කල් නො ඇරඹ පස ලදින්—
—ලිඞු විබක් බෙජේ.”

මේ ප්‍රකාශයට අනුව මුලින් දක්වා ඇති උදහරණවල ඇති ආකාරයට ශබ්ද ධර්මයෙන් අර්ථ ක්‍රියාවක් යොදන විට කාලයක් බලාපොරොත්තු නැති ව ප්‍රත්‍ය සේවනය කොට තිබෙන නිසා ලිංග සහ විභක්ති ඇසුරු කරන බව පැවසේ.

මෙම ප්‍රකාශය ඉදිරිපත් කිරීමට පෙර අර්ථ ක්‍රියා හඳුනා හැරීමට අවශ්‍ය කරන උදහරණ පහක් දී ඇත. එයින් තුනක් ස්ත්‍රී අර්ථයෙහි ද දෙකක් පුරුෂ අර්ථයෙහි ද යෙදී ඇත. එබැවින් අර්ථක්‍රියා ශබ්ද ලිංග සේවනය කරතැයි දැක්වූ අදහස එයින් සනාථ වේ. එසේ ම දී ඇති උදහරණ සියල්ලේ ම අර්ථ ක්‍රියා රූප ප්‍රථමා විභක්තියෙන් යෙදී ඇත. ඒ නිසා විභක්ති හෙදය ද ප්‍රකට ය. අර්ථ ක්‍රියාවල කාලාර්ථය පිළිබඳ ප්‍රශ්නය ද නිරාකරණය කර ගත හැකි ය. ක්‍රියාව පිළිබඳ ව සලකන විට අතීත, වර්තමාන සහ අනාගත යනුවෙන් පැහැදිලි ව කාල තුනකට අයත් ක්‍රියා රූප සිද්ධන්සභරාව දක්වයි. අර්ථ ක්‍රියාවල කාල හෙදය ක්‍රියාත්මක වෙතැ යි පැවසුයේ නම්, මේවා කාල තුනට වෙන් කළ හැකි විය යුතු යි. නමුත් එබඳු කාල හෙදයක් අර්ථ ක්‍රියාවලට නැත. ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්ද අධිකාරයේ දී

“සොබන, කොබන, තුස්නා” ආදිය සහ “උදුල, හමළ, කුමුටු” ආදිය දක්වා ඇතත් ඒවා කාලාර්ථ වශයෙන් කිසි ම අයුරකින් වෙන් කොට නැත.

“විසා උවැසි රහත් පල බජන්තී”

මේවායේ කිසි යම් පුද්ගලයකු හෝ තැනැත්තියක හෝ පිළිබඳ අදහසක් ප්‍රකාශ වනු මිස කාලාර්ථයක් ඉස්මතු නො වෙයි.

- i. “කරන්තෝ” (කරන තැනැත්තෝ)
- ii. “වෙළපන්තී” (ප්‍රමාද කරන තැනැත්තී)
- iii. “වුසු” (වාසය කළ තැනැත්තී)
- iv. “වනුයේ” (වන තැනැත්තෝ)
- V. “බජන්තී” (සේවනය කරන තැනැත්තී)

මේ වචන සියල්ල ම යම් කිසි ලිංගාර්ථයක් ප්‍රකට කරන ඒවා ය. එසේ ම ඒ සියල්ල සාමාන්‍ය නාම පද හැටියට විභක්තිවල වර නැගී ඇත. ප්‍රථමා විභක්ති ඒක වචන රූප ඇතත් අනිකුත් විභක්තිවල ද ඒවා වර නැගිය හැකි ය.

	ඒක	බහු
i. ප්‍රථමා කර්ම	කරන්තෝ කරන්තා	කරන්තෝ කරන්තන්
ii. ප්‍රථමා කර්ම	බජන්තී බජන්තිය	බජන්තෝ බජන්තන්
iii. ප්‍රථමා කර්ම	වුසු වුසුවා	වුසුවෝ වුසුවන්

ආදි වශයෙන් ඒ රූප ලබා ගත හැකි ය. නාම පද සේ වර නැගෙන රූපවලට කාලාර්ථයක් නැත. “කරන”, “බජන” හෝ “වුසු” යන ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්දයක් ගත හොත් වර්තමාන හෝ අතීත හෝ අර්ථයක් ඇතැයි යමෙකුට කිය හැකි වුවත් කරන්නේ, කරන්නෝ ආදි වශයෙන් වර නැගෙන එබඳු රූපයක හෝ වුසු, වුසුවෝ ආදි රූපවල හෝ පුද්ගලයකු පිළිබඳ අදහසක් මිස කාලාර්ථයක් නැත.

පාලි ව්‍යාකරණයේ දී
“වත්තමානෙ මානන්තා”

“අතීතෙ ත තවන්තු තා වී” ආදි සුත්‍රවලින් වර්තමාන හා අතීත යන කාල දෙකට කිතක ප්‍රත්‍ය වෙන් කොට ඇත. අනාගත කාල අර්ථය දීමට බහුල වශයෙන් “මාන” ප්‍රත්‍යය යොදා ගන්නා මිස ඒ වෙනුවෙන් විශේෂ ප්‍රත්‍ය දැක්වීමක් සිදු කොට නැත. සංස්කෘතයේ ඇතැම් “තෘ” අන්ත නාම පද සිංහලයට එන්නේ අර්ථක්‍රියා රූපවලට සමාන්තරවය.

උදා : යාතෘ — යන්තා
කර්තෘ — කරන්තා

සිංහලයේ “යනුයේ” (යන තැනැත්තේ)

“වනුයේ” (වන තැනැත්තේ) ආදි රූප ගත් විට ඒවා නිශ්චය වශයෙන් වර්තමාන අර්ථයට හෝ අනාගත අර්ථයට සීමා කළ නො හැකි ය.

“ මහ මුහුණු සොම්නස් නම් පසේ බුදු වනුයේ’

බකමුණා පසේ බුදුවරයකු වන බව මින් පැවසේ. එහි “වනුයේ” යන්නෙන් අදහස් වන්නේ “වන තැනැත්තා” යනු යි. එය පුද්ගලවාචී පදයකි. පැහැදිලි ව පුරුෂයකු පිළිබඳ අර්ථයක් දෙන්නක් මිස අනාගත අර්ථයක් සපයන පදයක් නො වේ. “තෙමන්තී, මවන්තී” යන පද ද ගත් විට ඒවා කාලාර්ථ ඉදිරිපත් කිරීමට වඩා ස්ත්‍රී ලිංගික අර්ථයක් සපයන බව පෙනේ. ඒ නිසා කාලාර්ථයක් අපේක්ෂා නො කිරීමත් අර්ථ ක්‍රියා රූපවල විශේෂ ලක්ෂණයක් බව ඉහත ප්‍රකාශයෙන් දැක්වේ. මේ සඳහා ලබා දී ඇති උදාහරණ මෙසේ ය:

- i. දෑන් සදහම් රජ කරන්නේ ගොයුමා’
- ii. පණන් වෙළපන්නී අවිදු
- iii. මායා තුසි පුරේ වුසු
- iv. මහ මුහුණු සොම්නස් නම් පසේ බුදු වනුයේ’

අර්ථ ක්‍රියා රූප කාලාර්ථයක් අපේක්ෂා නො කරතැයි ප්‍රකාශ කොට ඇත්තේ එබැවිනි. මේ රූපවලින් ‘කරන්නේ, වෙළපන්නී’ ආදි රූප සාදා ගන්නා ක්‍රමය සිදුත් සහරා විස්තර සන්නය පැහැදිලි කරයි.

√කර + අන්ත + ඒ > කරන්නේ
 වි + √ළප + අන්ත + ඊ > වෙළපන්නී + එ > වෙළපන්නී
 √වස + අ + උ > වුසු + ඒ > වුසු
 √වු + නු > වනු + ඒ > වනුයේ

සුත්‍රානුසාරයෙන් ඉතා ම නිවැරදි ව අර්ථ ක්‍රියා රූප සාද ගත යුතු ආකාරය මෙයින් දක්වේ. අර්ථ ක්‍රියා රූප සාද ගැනීමට ධාතු වක් මූලික වන බැවින් $\sqrt{\text{කර}}$, $\sqrt{\text{ලප}}$, $\sqrt{\text{වස}}$, $\sqrt{\text{වු}}$ ආදී වශයෙන් ඒ පදවල ධාතුව දක්වා ඇත. “කල් නො ඇරඹ පස ලදින්” යන සූත්‍රයට අනුව ධාතුව වෙන් පර ව, අර්ථ ක්‍රියා රූප සඳහා වූ විශේෂ ප්‍රත්‍ය එකතු කළ යුතු යි. එහෙත් ඒවා කාලාර්ථයක් බලාපොරොත්තු නො වන බැව් ද සැලකිය යුතුය.

“අන්ත, අ, නු,” ආදී වශයෙන් දක්නට ලැබෙන්නේ අර්ථ ක්‍රියා රූපයක් සාද, ගැනීම සඳහා යොදන ඒ විශේෂ ප්‍රත්‍ය සමූහය යි. ඒ අනුව පිළිවෙළින් “කරන්න වෙළපන්න, වස, වනු යන රූප ලබා ගත හැකි වේ. මෙහි දී ඇතැම් වචන ස්වර විපර්යාස ආදියට භාජන වී ඇති බව ද සැලකිය යුතු ය. “කරන්න, වෙළපන්න” ආදී වශයෙන් ‘අන්ත’ ප්‍රත්‍යය රැගෙන සෑදුණු පද පුරුෂ අර්ථ ඉදිරිපත් කරයි. ඒ නිසා පුරුෂ ලිංගික අර්ථයක් සහිත ‘කරන්න’ යන පදය ‘බජනුයේ පෙර විබත්’ යන සූත්‍රයට එකඟ ව “එ” ප්‍රත්‍යය ගනී. ඉන් පසු ව “කරන තැනැත්තා” යන අර්ථය සපයමින් “කරන්නේ” යන රූපය සෑදේ.

“වෙළපන්න” යන රූපය පුරුෂ අර්ථයක් දක්වන නිසා ස්ත්‍රී අර්ථයක් ගැන්වීමට නම්, “අරුත් කිරිය සද ගුණ සද ද වන ඉති අත” ආදී සූත්‍රයට එකඟ ව ‘ඊ’ ප්‍රත්‍යය ගත යුතු යි. එවිට “වෙළපන්නී” යන රූපය ලැබේ. එහෙත් මේ රූපය තව ම විභක්ති සහිත රූපයක් නො වන නිසා විභක්ති ගැන්වීම කළ යුතු ය. ප්‍රථමා විභක්ති ඒක විචිත රූපය සාද ගැනීමට “වෙළපන්නී” යන රූපයෙන් පසු ව “එ” විභක්තිය එකතු කළ යුතු ය. විභක්ති අර්ථය දීමට එහි “වෙළපන්නී” යන රූපයට ශක්තියක් ඇති නිසා “එ” යන්න ලොප් කර දෑමේ. දැන් ලැබෙන “වෙළපන්නී” යන රූපය ප්‍රථමා විභක්ති ඒක වචන රූපයකි. “එ” විභක්තිය එකතු කිරීමට පෙර තුබූ “වෙළපන්නී” යන රූපය ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යයක් ගත් පදයකි.

“වුසු” යන්න සාද ගැනීමේ දී “වස” යන රූපය පුරුෂ අර්ථයක් දක්වන අර්ථක්‍රියා රූපයක් බැවින් ස්ත්‍රී අර්ථ ගැන්වීමට “උඟ” යන්නක් එකතු කළ යුතු යි. ස්වර විපර්යාස ආදියෙන් පසු ව “වුසු” යන්න ලැබේ. මෙම රූපයට විභක්ති ගැන්වීමක් නො කළ නිසා “වාසය කළ තැනැත්තී” යන අර්ථය ඇතත් ප්‍රථමා විභක්ති අර්ථය දීමට ශක්තියක් නැත. ඒ නිසා “බජනුයේ පෙර විබත්” ආදී සූත්‍රයෙන් “එ” ප්‍රත්‍යය යොද එය ලොප් කළ යුතු ය. “වුසුවෝ” යන බහු වචන පදය සාද ගැනීමට අවශ්‍ය වූයේ නම් ‘වුසු යන්නෙන් පර ව “ඕ” විභක්තිය ගැන්විය යුතු යි. එහි දී ද “බජනුයේ.....” ආදී සූත්‍රය ම උපකාරී වේ. නමුත් විභක්තිය ලොප් කිරීමක් සිදු නො වේ. ඊට හේතුව “වුසු” යන්නට නාම පදයක බහු වචන අර්ථය දීමට ශක්තියක් නැති වීම ය. “වුසුවා, වුසුවන්” ආදී රූප සාද ගැනීමට නම් ‘වුසු’ යන්නෙන් පසු ව ‘යුතු කතු කිරිය හා පදරුත් බෙජේ කම් නම්’ ආදී සූත්‍රයට එකඟ ව කර්ම විභක්ති ගැන්විය යුතු ය. මේ ක්‍රමයෙන් ‘වුසු’ යන ස්ත්‍රී වාචක පදයෙන් පසු ව අවශ්‍ය විභක්ති ගැන්වීම “විබත් අදියරේ” දක්වා ඇති සූත්‍රවලට එකඟ ව ම කළ යුතු ය.

“වනුයේ” යන ස්ථානයෙහි “වු” ධාතුවෙන් පර ව යෙදුණු “නු” ප්‍රත්‍යය අර්ථ ක්‍රියා ප්‍රත්‍යයකි. එය ද පුරුෂාර්ථයක් දෙයි. එම ‘නු’ ප්‍රත්‍යය භාව ක්‍රියා රූප සඳහා යෙදෙන ‘නු’ යන්න හෝ විධි ක්‍රියා මධ්‍යම පුරුෂ ඒක වචනයට නියමිත ‘නු’ යන්න නො වන බව දත යුතු ය. මෙය පැහැදිලි ව ම පුරුෂාර්ථය දෙන අර්ථ ක්‍රියා ප්‍රත්‍යයකි. ඒ අනුව සෑදුණු ‘වනු’ යන රූපයට තව ම විභක්ති අර්ථයක් දීමට ශක්තියක් නැති බැවින් සුත්‍රානුසාරයෙන් අවශ්‍ය විභක්තිය ගැන්විය යුතු ය. මෙහි ‘වන තැනැත්තා’ යන ප්‍රථමා විභක්ති ඒක වචන අර්ථය දීමට “එ” ප්‍රත්‍යය යොදනු ලැබේ. “බජනුයේ පෙර විබත්” යන්න එහි ද

ප්‍රයෝජනයට ගැනේ. මෙසේ ධාතුවකින් පර ව අර්ථ ක්‍රියා සඳහා වූ ප්‍රත්‍ය භාවිතයට ගෙන අවශ්‍ය නම් ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යය ද යොද අවසානයට විභක්ති අර්ථයක් ලබා දීම පිණිස විභක්ති ගැන්වීම කළ යුතු ය. මේ අයුරින් සාද ගනු ලැබූ රූප අර්ථ ක්‍රියා බව පැහැදිලි ය.

“කරන්නේ, වෙළපන්නී” ආදී රූප මේ තරම් සුත්‍ර සංඛ්‍යාවක් ප්‍රයෝජනයට නො ගෙන ඉතා සරල ව සාද ගත හැකි යයි කෙනෙකුට පෙනී යන්නට පුළුවන. එසේ සාද ගන්නා පද ව්‍යාකරණානු කූල නො වේ. සිද්ධාන්ත විරෝධී ඒවා ය. මේ බඳු රූප පිළිබඳ ව අදහස් දැක්වූ ඇතැම් විශරණ ඇදුරන් ව්‍යාකූල තත්ත්වයකට පැමිණ ඇත.

“ අර්ථ ක්‍රියා ශබ්දකාලාපේක්ෂා නො කොටූ ප්‍රත්‍යය ලබන බව කීම මෘෂාවාද යැ. ‘කර’ ධාතුවෙන් සිද්ධ ‘කරන්නේ’ යනු වර්තමානය නම් ‘කෙළේ’ යනු අතීත යි.

(සිදත් සඟරා විවරණය. 394 පිටුව)

අර්ථ ක්‍රියා රූප තේරුම් ගත නො හැකි ව වෙනත් ක්‍රියා වර්ග සමග පටලවා ගෙන ඉදිරිපත් කළ අදහසකි මේ. ලිංගාධිකාරයේ දී, අර්ථ ක්‍රියා ශබ්ද, ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍ය ගන්නා බවත් ප්‍රකාශ වන පදවල අර්ථයට අනුව ලිංග සේවනය කරන බවත් ඉතා ම පැහැදිලි ව දක්වා තිබිය දීත් අතීත වර්තමාන වශයෙන් බෙද දැක්වීම කරුණු විපරිත කොට ගැන්මකි.

මේ තවත් එබඳු විපරිත ප්‍රකාශනයකි.

“දන” දිනීමෙහි ධාතුවෙන් වූ ‘දනු’ යන කෘදන්ත නාමයෙක් භාෂායෙහි නො ලැබේ.

දන ධාතුව “බම” ආදී උභය පදයි. (පර : පද) දනා-දනිති -දිනී-දිනු, දනු, (අත් පද) දෙනේ-දෙනෙකි. අතීත බහු වචන ආඛ්‍යාත රූපය ද ‘දනු’ යනු යැ. ඒ “උ” යන ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යයක් වීමෙන් නිපන්නේ නො වේ.

“දනු” යන කෘදන්ත නාමය ස්ත්‍රී අර්ථය යෙදුව මනා කල්හි “ආ” ප්‍රත්‍ය ය වැ “දනුවා” යනු වෙයි.

(සිදත් සඟරා විවරණය 206 පිටුව)

මේ ප්‍රකාශය පිළිගත හොත් “දන” ධාතුවෙන් සෑදුණු අතීත කෘදන්ත පදය “දනු” නො ව “දනුවා” යන්න ය. එ සේ නම් “දනුවා” යන යන රූපයක් ලබා ගත්තේ කෙසේ ද? එය “දනුවා” විය යුතු ය. නමුත් “දනුවා” යන්නක් බසෙහි නැත. කුමාරතුංගයන්ගේ තර්කය වී ඇත්තේ “උකාරාන්ත” “දනු” යන්න සාවද්‍ය බව යි. “උ” කාරාන්ත ‘දනු’ යන්න නිරවද්‍ය බව ය. එසේ නම් ‘දනු’ යන්නෙන් පර ව ‘ආ’ ප්‍රත්‍යය යෙදුවොත් ‘දනුවා’ විය යුතු ම ය. ‘නු’ යන්න භරස්ව වීමට නුපුළුවන. සිදත් සඟරාවට අනුව නම් “කොට, වට” ආදී ධාතුවලින් පර ව ‘උ’ ප්‍රත්‍යය යොද කෙටු, ‘වැටු’, ආදී පසරුත් පද සාද ගත හැකි ය. “කැපු, සැපු” ආදී තන්හි ‘උ’ ප්‍රත්‍යය යෙදී ඇත. මෙහි දී කුමාරතුංගයන්ගේ තර්කය වූයේ ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යයත් රැගෙන සෑදී ඇති ‘දනු’ යන්න අතීත බහු වචන ආඛ්‍යාතය බව යි. ඔහු මෙසේ කියයි :

‘ස්ත්‍රී ලිංගික නාම පදයක් ඒක වචන වුව ද එය උක්ත කරන අතීත ආඛ්‍යාත බහු වචන රූපයෙන් යෙදීම සිංහලයෙහි විශේෂ රීතියකි.

(සිදත් සඟරා විවරණය 206 පිටුව)

නූතන සිංහල ව්‍යාකරණය තුළ මහත් ආන්දෝලනයක් ඇති කළ මේ ප්‍රකාශනය කෙතෙක් දුරට සත්‍ය ද යන්න පරීක්ෂා කිරීමට වඩා එය අන්ධානුකරණයෙන් පිළිගැනීම විශ්‍රාණ ඇදුරන් අතින් සිදු වුවකි. සිදත් සහරාවේ කිසි ම ස්ථානයක ඒක වචන ස්ත්‍රී ලිංගික උක්තයකට අතීත ක්‍රියාව බහු වචනයෙන් යෙදීමට සිද්ධාන්තයක් උගන්වා නැත. 'මායා තුසි පුරේ වුසු' යන උදහරණය පවා දක්වමින් "වුසු" යන්න "වාසය කළ තැනැත්තී" යන නාම පදයේ අර්ථය දෙන්නක් බව සිදත්සහරාව පෙන්වයි. "දුනු" යන්නට අර්ථය දුන් කුමාරතුංග

“උපන්තී යැ — දිනුවා යැ යන අරුත්හි යෙදේ.”

(සිදත් සහරා විවරණය 207 පිටුව)

යනුවෙන් එය ස්ත්‍රී වචක පදයක් බවට අර්ථ දෙයි. එය අතීත ශුද්ධ ආබ්‍යාතයක් නම් අර්ථය ක්‍රියාවකින් අරුත් පැහැදිලි කළේ කුමක් නිසා ද?

“දරු දෙළ දුක් ලකුණු දද දු” ආදියෙහි දරු යන්නත් අතීත ආබ්‍යාත බහු වචන රූපයක් ලෙස දැක්වීමට ඔහු තැත් කරයි. එහෙත් 'මායා තුසි පුරේ වුසු' යන්නට අරුත් සපයන අමරසිරි ගුණවඩු ද පවසන්නේ 'වුසු' යන්න ස්ත්‍රී අර්ථ ප්‍රකාශක අර්ථ ක්‍රියාවක් බවයි.

“ මායා දේවිය තුසිත පුරයෙහි වාසය කළා”

(සිදත් සහරා විවරණය 393 පිටුව)

'වුසු' යන්න අතීත ආබ්‍යාතයක් නම්, එය බහු වචනයක් නම් 'කළා' යන අර්ථ ක්‍රියා ඒක වචන නාම පදයෙන් අර්ථය සැපයුවේ කුමක් නිසා ද? නියමිත ශුද්ධ ආබ්‍යාත බහු රූපයෙන් ම අර්ථ දීමට ද ඔහුට ශක්තිය තිබිය යුතු ම ය. තමන් ඉදිරිපත් කරන නීතියෙහි පිහිටා කටයුතු කිරීමට කුමාරතුංගට හෝ අමරසිරි ගුණවඩුට හැකියාවක් තිබුණේ නැත.

“ වුසු - 'වස' (වාසයෙහි) ධාතුවෙන් සිද්ධ අතීත බහු වචන ආබ්‍යාත ය. ස්ත්‍රී ලිංග උක්තය ඒක වචන වුව ද අතීතයෙහි බහු වචන ආබ්‍යාතයක් ගැන්ම රීති යි.

දෙරණ ලිය දුනු ඔහුට එකුවත්' යන කාව්‍යශෛර පාඨය ද සලකන්නේ යැ.”

(සිදත් සහරා විවරණය — 394 පිටුව)

කුමාරතුංග 'දුනු' යනුවෙන් රූපයක් නැතැයි පවසන විට 'දුනු' (උ කාරාන්ත රූපය) යන්න අර්ථ ක්‍රියාවක් ලෙස යෙදුණු තැනක් අමරසිරි ගුණවඩු පෙන්වා දී ඇත.

සිදත් සහරාවේ අවධි විභක්තියට නිදසුන් සැපයූ නැත.

'කතක් මහ සතු සෙලින් හෙළු' යන්න ඇත.

ඊට අරුත් සපයන කුමාරතුංග මෙසේ කියයි.

“ (කාන්තාවක් තොමෝ මහා සත්ත්වයා හෙවත් බෝසත්හු ශෛලයෙන් හෙවත් පර්වතයෙන් හෙළුවා යැ.)

(සිදත් සහරා විවරණය 263 පිටුව)

“හෙළු” යන්න අතීත ශුද්ධ ආබ්‍යාත බහු වචන රූපයක් නම් ඊට උචිත ලෙස අර්ථ දැක්වීමට කුමාරතුංගට ශක්තියක් තිබිය යුතු ය. එහෙත් ඔහුට ඒ ශක්තිය නො තිබුණු නිසා “හෙළු” යන්නට “හෙළුවා” යන අර්ථ ක්‍රියා රූපයෙන් අර්ථ දී ඇත. එයින් පැහැදිලි වන්නේ ස්ත්‍රී ලිංගික ඒක වචන උක්තයට අතීත බහුවචන ආබ්‍යාතයක් යෙදීමේ විශේෂ රීතියක් සිංහලයේ නැති බව යි. එවැන්නක් වී නම් මේ ස්ථානය අතීත ශුද්ධ ආබ්‍යාත පදයෙන් අර්ථ දැක්වීමට තුබු ඉතා ම සුදුසු තැන යි. සිංහල ව්‍යාකරණය තුළ දීර්ඝ කාලීන වශයෙන් සාවද්‍ය ආකල්පයක් ගොඩ නගා ඇති මේ කරුණ ව්‍යාකරණ විවරණයේ දී ද තහවුරු කිරීමට උත්සාහ දරා ඇත.

“ ස්ත්‍රී ලිංග උක්තය ඒක වචන වුව ද අතීත ආබ්‍යාතය බහු වචන මැ වෙයි.”

(ව්‍යාකරණ විවරණය 275 පිටුව)

මෙය සත්‍යය නම්, සිදත් සභරාවේ සඳහන් “වු ‘දුනු’, ‘වුසු’, ‘හෙළු’, යන අර්ථ ක්‍රියා රූපවලින් අඩු ම තරමින් එකකට වත් අතීත ශුද්ධ ආබ්‍යාතයෙන් අර්ථ දැක්වීමට හැකි විය යුතු ය.

මෙබඳු අර්ථ ක්‍රියා පද වරදවා ගත් නිසා අද සිංහලයේ ස්ත්‍රී ලිංගික ඒක වචන උක්තයට අතීත ක්‍රියා පද යොදන විට ක්‍රම දෙකක් අනුගමනය කිරීමට සිදු වී ඇත. ශුද්ධ ආබ්‍යාතය යොදන විට බහු වචනයක් කෘදන්ත රූපය යොදන විට ඒක වචනයක් යෙදීමට සිදු වී ඇත.

“බැමිණිල ලිය පුත් රුවනග වැදු” (කවී සේකර)
මෙසේ බහු වචන වනුයේ ශුද්ධ අබ්‍යාත යි. නාමාබ්‍යාතය නො වේ. එහෙයින් බැමිණි ලිය පුත් රුවනග වැදුවා යනු මැ යැ සාධු,
බැමිණි ලිය පුත් රුවනග වැදුවෝ යනු අසාධු යි.”

(ව්‍යාකරණ විවරණය 275 පිටුව)

ස්ත්‍රී ලිංගික ඒක වචන උක්තය සමඟ අතීත ක්‍රියාව යොදන විට වැදු, වැදුවා යන රූප දෙක නිවැරදි බව ඉන් ප්‍රකාශ වේ.

‘වැදු’ — ශුද්ධ ආබ්‍යාත යි. ප්‍රථම පුරුෂ යි. බහු වචන යි.
වැදුවා නාමාබ්‍යාත යි. ප්‍රථමා විභක්ති යි. ඒක වචන යි.

‘වැදු’ යන්න බහු වචන ආබ්‍යාතයක් සේ තීරණය කිරීම නිසා ඇති වූ අවුල මෙහි ඇතුළත් ය. “වැදු” යන්නට අරුත් සපයන හික්කඩුවේ සුමංගල හිමි ද බටුවන් තුඩාවේ පඩිතුමා ද මෙසේ පවසති.

“ බැමිණි ලිය, (එ) බ්‍රාහ්මණ කාන්තා නොමෝ
.....වැදු, ප්‍රසව කළා”.

(කාව්‍යශේඛර සන්නය. 3 සර්ගය 7 පද්‍යය
38 පිටුව)

‘සිටි, ගිය, කළ’ වැනි රූපවල ශුද්ධ ආබ්‍යාත රූප සොයා ගත නො හැකි වූ නිසා එබඳු පද භාවිතයට ගත් ස්ථාන ගැන නො සොයා, අර්ථ ක්‍රියාවත් අතීත බහුවචන රූපයක් සමාන වන තැන් පමණක් පදනම් කොට ගෙන කුමාරතුංග අලුත් වියරණ රීති ගොඩ

නගා ඇත. 'වැදු' යන්න ඉද්ධ ආධ්‍යාතයක් නම්, 'ප්‍රසව කළා' යනුවෙන් අර්ථ ක්‍රියාවකින් අර්ථය දැක්වීම අගොචර ය. ඉන් පැහැදිලි වන්නේ 'වැදු' යන්න ඉද්ධ ආධ්‍යාතයක් නො ව අර්ථ ක්‍රියා රූපයක් බව යි.

“අහනක්... . . .

‘නිතඹ හර බැඳ ගියා සිත්කලු’ (කාව්‍යශේඛරය 6—52) × 75 පිටුව

‘ලියක් සිටියා බලා මනකල්’ (කාව්‍ය ශේඛරය 6—54) × 75 පිටුව

කාව්‍ය ශේඛරයේ ම එන ඉහත සඳහන් යෙදුම්වල ‘ගියා, සිටියා’ වැනි අර්ථ ක්‍රියා රූප ගැන කුමාරතුංග අවධානය යොමු කළේ නම්, ‘වැදු, වුසු, හෙළ, ගැයු, නැටු, නිවු, ආදී පදවලත් ඇත්තේ අර්ථ ක්‍රියා රූප බව පෙනී යනු ඇත.

කුමරිය ගී ගැයූ

ඇය යෙහෙළිය වෙණු වැයූ

ඇගේ දුව රුවට නැටූ

බිසෝ ළ සෝ ඉන් නිවූ’ (වීරින් වැකිය 59 පිටුව)

වැනි පද්‍යවල ද කුමාරතුංග යොදා ඇත්තේ අර්ථ ක්‍රියා රූප ම ය. එහෙත් ඔහු ඒවා වරදවා තේරුම් ගෙන අතීත ඉද්ධ ආධ්‍යාත බවට හඬ නගයි. මේ වාක්‍ය රීතියට පටහැනි යෙදුම් ඔහු අතින් ම සංස්කරණයට ලක් වූ උම්මග්ග ජාතකයේ දී ඔහුට හමු වූවාට කිසි දු සැකයක් නැත.

“උදුම්බරා දේව්.....සිතා සිණ්ඨි’ යි කී යැ.”

(උම්මග්ග ජාතකය — 36 පිටුව)

අව්‍යක්ත යෙදුම් සේ මේවා බැහැර කිරීමට පෙර එ බඳු යෙදුම් හා අර්ථ ක්‍රියා රූප භාවිතය සසඳා බැලීම ඉතා වැදගති. ‘දේව්’ යන ස්ත්‍රී ලිංගික ඒක වචන උක්තයට ‘කී’ යනුවෙන් අතීත ඉද්ධ ආධ්‍යාත ඒක වචන ක්‍රියාව යෙදී ඇත. එසේ නම් ඒක වචන කර්තෘට ඒක වචන ක්‍රියාව යෙදීමේ පොදු න්‍යාය මෙහි දී ද ක්‍රියාත්මක විය යුතු ය.

සිදත් සභරාවේ දැක්වූ “වුසු” යන පදය මෙන් ම “කරන්නේ” යන රූපය ද ක්‍රියාව සම්බන්ධ ගැටලුවකට මුල පුරන්නකි.

“දන් සඳහම්. රජ කරන්නේ ගොයුමා” යන උදහරණයෙහි “කරන්නේ” යන රූපයත් “මෙතේ දිනිඳු පස් මරුන් දනන්නේ” යන උදහරණයෙහි “දනන්නේ” යන රූපයත් එක හා සමාන නො වේ. එකක් අර්ථ ක්‍රියාවකි. අනෙක අනාගත කාලික ක්‍රියා රූපයකි. සිදත් සභරා විස්තර සන්නයට අනුව —අර්ථ ක්‍රියාව මෙසේ සැදේ :

කර + අන්ත + ඒ > කරන්නේ

අනාගත ක්‍රියාව මෙසේ සැදේ :

දන + අන්නේ > දනන්නේ

අර්ථ ක්‍රියාවේ අගට ඇත්තේ ප්‍රථමා විභක්ති ප්‍රත්‍යය වන “ඒ” යන්න යි.

අනාගත ක්‍රියාවේ ඇත්තේ “අන්නේ” ප්‍රත්‍යය යි. එය ක්‍රියා ප්‍රත්‍යයකි. රූප දෙකක් එක හා සමාන වූ තරමින් එක් වර්ගයක් ප්‍රතික්ෂේප කිරීම සැබෑ වියරණ ඇදුරකට කළ නො හැකි ය. එහි

I. රූප සාධනයන් (පද නිෂ්පත්තියක්)

II. භාවිතයන්

ඔහු සැලකිල්ලට ගත යුතු ම ය. සිදත් සහරා කතුවරයා “දනන්තේ” යන්න යෙදුවේ අනාගත ක්‍රියාව නඟවුරු කිරීමට යි. එය නව ම සිදු නො වූ අර්ථයක් ඉදිරිපත් කරයි. එහෙත් “ගොයුමා” යන්නට පෙර යෙදුණු “කරන්තේ” යන්න අර්ථ ක්‍රියාවකි. මෙබඳු රූපවල වෙනස වටහා ගත යුතු නිසා ම කිරිය අදියරට අරුත් කිරිය පිළිබඳ සටහන ඇතුළත් කර ඇත.

නූතන ව්‍යාකරණය සම්බන්ධයෙන් පැන නැගී ඇති මෙබඳු ගැටලු පවා විනිශ්චය කිරීම සඳහා පැරණි ලේඛකයන් අර්ථ ක්‍රියාව භාවිතයට ගත් ආකාරය පිරික්සා බැලීම වැදගත් වේ.

සද්ධර්මරත්නාවලී කතුවරයා අර්ථ ක්‍රියා භාවිතයට ගැනීමේ දී,

I. ඒක වචන නාම පදයට ඒක වචන අර්ථ ක්‍රියාව

I. බහු වචන නාම පදයට බහු වචන අර්ථ ක්‍රියාව

භාවිතයට ගෙන ඇත. එය සාමාන්‍ය වාක්‍ය රීතියට අනුකූල ය.

I. “ඒ යකින්න ඇතුළු නුවරට එන්නට නීක්මුණ” (105 පිටුව)

II. “එකල ඒ යකින්නී තමාට පැමිණි මුරය සෙයින්.....පැන් අදිනට ගියා ය.” (104 පිටුව)

III. “මෝ දරු කෙනෙකුත් වදලු නම් මෝ මාගේ හිමි වන්නී ය.” (102 පිටුව)

IV. “එදවස් පටන් කත බොන දෙය ඉදිකොට දෙන්නී.....තමාට සසර දික් කළා ය.” (103 පිටුව)

ඉහත සඳහන් නිදසුන්වල ‘නීක්මුණ, ගියා, වදලු, වන්නී, කළා, යන රූප සියල්ල ම ඒක වචන අර්ථ ක්‍රියා රූප යි. අතීත කාල අර්ථය සහිත පද යෙදිය යුතු තැන්වල ස්ත්‍රී ලිංගික නාම පද සමඟ බහුල ව යෙදී ඇත්තේ අර්ථ ක්‍රියාව යි. III. වැනි උදාහරණයේ ‘මෝ’ යන්න පැහැදිලිව ම ‘මේ’ ශබ්දයෙන් සෑදුණු ස්ත්‍රී ලිංගික ප්‍රථමා විභක්ති ඒක වචන පදය යි. ඊට අදාළ ව අර්ථ ක්‍රියා රූප දෙකක් යොදා ඇත, එනම්; “වදලු, වන්නී” යන දෙක යි. “වදලු” යන්න අතීත ශුද්ධ ආබ්‍යාත බහු වචනයක් නම් ‘වන්නී’ යන පදයක් බහු වචන විය යුතු යි. එය එසේ නො වේ. ‘මෝ’ යන පදයට අනුකූල ව අර්ථ ක්‍රියා රූප දෙක ම ඒක වචනයෙන් යෙදී ඇති සැටි ය ඒ. “වදලු” යන තැන ‘උ’ යන්න ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යය යි, ‘වන්නී’ යන තැන ‘ඊ’ යන්න ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යය යි.

බහු වචන උක්තයට බහු වචන අර්ථ ක්‍රියාව යෙදූ තැන් ද ඇත.

I. මෑණියෝ ද.....තොපට සරණක් ගෙනවුත් නිලකර මෝ දැයි විචාළෝ ය.’ (101 පිටුව)

II. “කෑණාවෝ ද ඔබ යා යුතු තරමට නො කොළෝ ය.” (545 පිටුව)

“විචාළෝ, කොළෝ” යන මේවා වාක්‍යාවසාන ‘ය’ නිපාතයෙන් කෙළවර කොට ඇති බැවින් අර්ථ ක්‍රියාවල බහු වචන රූප බව ඉතා පැහැදිලි ය. ස්ථිර වශයෙන් ම අවසාන ක්‍රියා පද භාවිතයට ගන්නා අවස්ථාවල නිපාත පදවල සහයෝගයක් අපේක්ෂා නො කෙරේ.

“ඒ, ඉ, ඊ, උ, ද අයු

වත්මන් ඉ, ඕ, ඒ, ආ “ආදී වශයෙන් සිදත් සහරාවේ එක් එක් කාලාර්ථය දක්වීම සඳහා ධාතුවලින් පර ව යෙදෙන තෙකල් කිරිය ගණයේ ප්‍රත්‍යය ද ප්‍රයෝජ්‍ය, විධි ආදී ක්‍රියා වර්ග සඳහා ප්‍රත්‍ය ද දක්වා ඇත. ඒවාට නිසි උදහරණ ද දී ඇත. එහෙත් ක්‍රියා පද භාවිතයට ගන්නා අවස්ථාවල ‘ය’ නිපාතය හෝ $\sqrt{\text{වූ}}$ ධාතුවෙන් සෑදෙන ක්‍රියා රූප හෝ යෙදිය යුතු බවක් එහි නො දක්වේ.

‘දිවකුරු මුනි යමා ඉදිහු කළේ
‘ පඩිහු අරුත් පළ කළෝ’

(සිදත් සහරාව — කිරිය අදියර)

මෙහි දක්වෙන ‘කළේ, කළෝ’ යන රූපවලට අවසාන ක්‍රියා අර්ථය දීමට ශක්තිය ඇත, ඒ නිසා අතිරේක නිපාත පද යෙදී නැත. එහෙත් ඉහත උදහරණවල ‘විවාලෝ ය. කළෝය’ ආදී වශයෙන් යෙදී ඇති නිසා “විවාළ නැතැත්තාහු වෙති. කළ නැතැත්තාහු වෙති” ආදී වශයෙන් ඒවාට අර්ථ සැපයිය යුතු වේ. එසේ නම් එබඳු පද අර්ථ ක්‍රියා රූප බහු වචනයේ වර නැගුණු අවස්ථා බව පෙනී යයි. ඇතැම් අවස්ථාවල දී බහු වචන උක්තය සඳහා ‘වූ’ යන අර්ථ ක්‍රියා රූපය යෙදී තිබේ.

ඒක වචන බහු වචන දෙකට ම සමාන රූප යෙදුණු අවස්ථා දක්නට ලැබුණු නිසා නූතන වියරණ ඇදුරණට පවා අර්ථ ක්‍රියා රූප ගැටලුවක් වූ බව පෙනේ. මේ එවැනි තැනකි.

‘කුමාරිකාවෝ ද.....වඳ වූ ය’

(සද්ධර්ම රත්නාවලිය 102 පිටුව)

වූ ධාතුවෙන් සෑදෙන ක්‍රියා පදය පමණක් නො ව, ‘බීඳ, ගන්, උපද’ ආදී ධාතුවලින් සෑදුණු ක්‍රියා පද ද මෙබඳු ව්‍යාකූලත්වයකට හේතු වූවා සේ පෙනේ. ‘බුන්’, ‘ගත’, උපන් ආදී අතීත කාල ක්‍රියා පද සහ අර්ථ ක්‍රියා රූප එක හා සමාන ව යෙදී ඇත. ඇතැම් විට බහු අර්ථය දීමට ද මේවා යෙදී ඇත. ඉහත ‘වඳ වූ’ යන තැන ද ඇත්තේ ‘වූ’ යන්න බහු වචන අර්ථය දීමට යෙදුණු අවස්ථාවකි. ‘වුහු’, ‘වූවාහු’ ආදී වශයෙන් ද මෙවැනි රූප සාහිත්‍ය ලේඛනවල යෙදී ඇත. කාව්‍ය භාෂාවේ දී වාක්‍යාවසාන ‘ය’ නිපාතයක් නැති ව ‘වැදු’, ‘වුසු, දුටු’ ආදී පද යෙදී ඇත. ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යයක් වන ‘ඊ’ යන්න යෙදුණු ‘වන්ති’ ‘දෙන්ති’ ආදී රූප සම්බන්ධයෙන් මේ ගැටලුව පැන නො නගී. ඊ යන්න පැහැදිලි ස්ත්‍රී අර්ථය දෙන බැවිනි. ‘උ’, ‘අ’ ආදී ප්‍රත්‍ය ගත් පද සම්බන්ධයෙන් නම් ඇති වි තිබෙන ගැටලු ඉතා විශාල ය.

මෙබඳු අර්ථ ක්‍රියා රූප හා අතීත කාල ක්‍රියා පද භාවිතය සම්බන්ධයෙන් පැන නැගී ඇති ගැටලු විසඳා ගැනීමට විසුද්ධි මාර්ග සන්නය අපට රුකුලක් ලබා දෙයි.

‘‘එකා කුල ධීතාපි බලව බුද්ධාරම්මණාය උබ්බේග
පීතියා ආකාසෙ ලංසෙසි’’

(විසුද්ධිමග්ග සන්නය 347 පිටුව)

මෙම පාලි පාඨයට අරුත් සපයන විශුද්ධි මාර්ග සන්න කතුවරයා මෙසේ සිංහල අර්ථය සපයයි.

‘‘එකා කුලධීතා පි, එක් කුල දුවක දු.....ආකාසෙ
ලංසෙසි, අභස නෑග :’’ (347 පිටුව)

මෙහි 'ලඩසෙසි' යන ක්‍රියා පදය පාලියේ අතීතකාල ප්‍රථම පුරුෂ ඒක වචන පදයකි. එයට අරුත් පවසා ඇත්තේ 'නැංග' යන පදයෙනි. එය ද සිංහලයේ අතීත කාල ප්‍රථමා පුරුෂ ඒක වචන පදයක් වෙනුවට යෙදුවකි. එය බහු වචන පදයක් නො වේ ම ය. ඒක වචන ස්ත්‍රී ලිංගික උක්තයට ඒක වචන අර්ථ ක්‍රියාව පැහැදිලි ව යෙදුණු තැනකි. තවත් නිදසුනක් මෙසේ දැක්විය හැකි ය :

“සා, හො නොමො; ගන්තු කාමාපි, බණ අසනු පිණිස යනු කැමති වී ද;
නෙසං වචනං පටිබාහිතුං අසක්කොන්තී, ඔවුන් නෙපුල් පිළිබහන්තට නො
පොහොසත් වී
.....ආකාස වෙනියංගණං ඔලො කෙන්නී, පර්වත ශිබරයෙනී දගප් අහන බලන්නී,
දීප පූජං අද්දස ,පාන් පූජා දුටු’

(වීසුද්ධි මග්ග සන්තය — බෙන්තර සද්ධාතිස්ස සංස්කරණය 1949)

මෙහි 'සා.....අද්දස' යන වචන දෙකට 'හො නොමො.....දුටු' යි අරුත් දී ඇත. "දුටු" යන්න යොදා ඇත්තේ පැහැදිලි ඒක වචන ක්‍රියා පදයකට ය. ඒක වචන ක්‍රියා පදයකට බහු වචනයෙන් සිංහල අර්ථ දැක්වීමක් සිදු නො වෙයි. එබැවින් 'දුටු' යන්න සැලකිය යුත්තේ ඒක වචන අර්ථ ක්‍රියා පදයක් හැටියට ය. එබඳු තවත් පද මෙහි යෙදී ඇත.

“ අසක්කොන්තී, නො පොහොසත්වී
ඔලොකෙන්නී, බලන්නී
ගන්තුකාමා, යනු කැමති වී

'ඊ' ප්‍රත්‍යය භාවිත වූ විශේෂ රූප මෙබඳු තැන්වල යෙදී ඇත. මේවා ඇතැම් විට නූතන ව්‍යවහාරයට වඩා වෙනස් වුවත් සැලකිය යුත්තේ ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍ය ගත් පද හැටියට ය.

“ ගණ සජ්කධාය.සද්දං අස්සොසි, ගණ ව
දහම් පිරිවහණ හඬ ද ඇසු”

(වීසුද්ධි මග්ග සන්තය. 347 පිටුව)

මෙය ද එවැනිනකි. 'අස්සොසි' යන ඒක වචන ක්‍රියා පදයට 'ඇසු,'යි අරුත් පළ කොට ඇත. මෙවැනි තැන්වල ද ඒක වචන ස්ත්‍රී ලිංගික උක්තයට ඒක වචන අර්ථ ක්‍රියා රූප යෙදීම සිංහලයේ ද ක්‍රියාත්මක වී ඇත. එහෙත් 'උ' ප්‍රත්‍යය අතීත කාල ඒක වචන රූපවලට ද යෙදුණු බව සිදත් කතුවරයා පැවසුයේ මෙබඳු තැන් සැලකිල්ලට ගැනීමෙන් විය යුතු ය.

'උ-එ තැන බුදු සිරි සයුරෝරේ කුමුටු'

මෙහි 'කුමුටු' යන්න බහු වචනයක් වත් ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යය ගත් පදයක් වත් නො වේ. "උ" යන්න සහ "උ" යන්න බහු වචන ක්‍රියා ප්‍රත්‍යය හැටියට ද යෙදී ඇති බව සිදත් සහරාව කියයි.

“රුසිහු මහ ගත් ගෙතු”
“ එ කියවත්හු උගත්තු”

මේ තත්ත්වය යටතේ 'උ' යන්න හෝ 'උ' යන්න හෝ ප්‍රත්‍යයක් වශයෙන් යෙදී ඇති අතික කාල රූප සියල්ල බහු වචන රූප වශයෙන් තීරණය කිරීමත් විශේෂ සිංහල රීති සැකසීමත් සාවද්‍ය ය.

අර්ථ ක්‍රියා භාවිතය සම්බන්ධයෙන් බුත්සරණ ද විශේෂතා කීපයක් දක්වයි.

(1) ස්ත්‍රී ලිංගික ඒක වචන උක්තය සහ ඒක වචන අර්ථ ක්‍රියා භාවිතය

නිදසුන : ඒ ස්ත්‍රී කියන්නී..... මා විසින්
කවර පවෙක් කරන උද්දේ දැයි කීව

(බුත්සරණ — 292 පිටුව)

'ස්ත්‍රී' යන ඒක වචන උක්තයට දී ඇති අර්ථ ක්‍රියාව ඒක වචන පදයකි. 'කීව' යන්න විසුද්ධි මගේ සන්නයේ තිබූ 'නැංග' යන රූපයට සමාන ය. එම උක්තයට දී ඇති 'කියන්නී' යන අර්ථ ක්‍රියාව 'අරුත් කිරිය සද තමරුත් වැනි ලිඟු බෙජේ' යන සිද්ධාන්තයට එකඟ ව ඒක වචනයෙන් යෙදී ඇත.

අතරතුර අර්ථ ක්‍රියාවක් නැති ව වුව ද ඒක වචන අර්ථ ක්‍රියා පද ස්ත්‍රී ලිංගික ඒක වචන උක්තයට යොදා ඇත.

'ඉක්බිති ඒ දිව්‍ය ස්ත්‍රී දෙවලොවින් මියා අවුත්
මදු රට ක්ෂත්‍රිය කුලයෙහි උපත.

(බුත්සරණ 293 පිටුව)

(2) ස්ත්‍රී ලිංගික ඒක වචන උක්තය, බහු වචන අර්ථ ක්‍රියාව හා අතික කාල බහු වචන ක්‍රියාව

නිදසුන :

I. බිසවු කියන්නාහු.....මෙසේ වදල දැයි
සැක කොට පිළිවිස්සාහ

II. බිසවු වන වර්ණනා කියන්නාහු.....වන
ඵලාඵල කඩා ගෙන ඊම මට භාර යැයි කීහ.

(බුත්සරණ — 301 පිටුව)

III. එසඳ ජුසති දේවී ද.....හඩමින් කියන්නාහු.....
කියා ශෝක සන්සිද වූහ.

(බුත්සරණ 000 පිටුව)

මේ උදහරණවල බිසවු, දේවී යන පද ගෞරව අර්ථයෙන් යෙදුණු පද සේ සැලකීමට සිදු වේ. 'බිසවුන් වහන්සේ' ආදී යෙදුම් පැරණි ලේඛකයන් ගෞරව අර්ථයෙන් කථා කළ අවස්ථාවල යොදා ඇත. අර්ථ ක්‍රියාව, එනම් : 'කියන්නාහු' යන්න බහු වචනයෙන් යොදා ඇති නිසා 'පිළිවිස්සාහ' 'කීහ' ආදී බහු වචන ක්‍රියා පද යොදා ඇත. 'කියන්නාහු' යන පදය ඒක වචන රූපයක් සේ සැලකිය නො හැකි ය. 'හු' ප්‍රත්‍යය ප්‍රථමා විභක්ති බහු වචනයටත් කර්ම විභක්තියේ සිට ඒක වචන රූපවලටත් යෙදීම, සිංහලයේ ලක්ෂණයක් වූ බැවිනි. කර්ම, කර්තෘ, සම්ප්‍රදාන, අවධි, සම්බන්ධ යන විභක්ති පහේ ඒක වචන

රූපවලටත් ප්‍රථමා විභක්ති බහු වචන රූපයටත් 'හු' ප්‍රත්‍යය සම්බන්ධ වන ආකාරය සිදත් සභරාව පෙන්වයි. ඒ අනුව 'කියන්නාහු යන රූපය ස්ථිර වශයෙන් ම ප්‍රථමා විභක්ති බහු වචනය උදෙසා යෙදුණු රූපයකි. අර්ථ ක්‍රියා රූපවල බහු වචන රූපය පුරුෂ ලිංගික අර්ථ ක්‍රියා රූප බහු වචන රූපයට සමාන ය.

තෙමන්තෝ, මවන්තෝ ඇ බුහු බසැ.....' යන සිදත් සභරා පාඨයෙන් එය තහවුරු වේ. ඒ නිසා 'බිසවු' හෝ 'දේවී' යන පද ඒක වචනයෙන් තැබුවත් අර්ථ ක්‍රියාව බහු වචනයෙන් තැබූ නිසා අතීත ක්‍රියාව බහු වචනයෙන් තබා ඇත.

(3) ඒක වචන ස්ත්‍රී ලිංගික උක්තය හා අතීත කාල බහු වචන ක්‍රියා පද භාවිතය.
නිදසුන : I. "ථුසති දේවී මහභගීන් භඛා පෙරලෙන්තට වන්භ."
(බුත්සරණ 305 පිටුව)

II. "මදී දේවී.....නික්මුණාහ"
(බුත්සරණ 306 පිටුව)

මෙබඳු ස්ථානවල බහු වචන ක්‍රියාව යෙදී ඇත්තේ ගෞරව අර්ථයෙන් 'දේවී' යන්න නිතර නිතර යොදා තිබුණු නිසා ය. මුලින් අවස්ථා කීපයක 'දේවී' යන්නට සම්බන්ධ ව අර්ථ ක්‍රියා රූප බහු වචනයෙන් ද ක්‍රියාව බහු වචනයෙන් ද යොදා තිබුණු බැවින් පසු ව එන එම කර්තෘට ද බහු වචන ක්‍රියාව යොදා ඇත. එබඳු විශේෂත්වයක් නො දක්වන ලද ස්ත්‍රී ලිංගික ඒක වචන උක්තයට අර්ථ ක්‍රියාව ඒක වචනයෙන් ම යෙදේ. අමාවතුර මේ සඳහා නිදසුන් සපයයි.

"එකල්හි දිවධමංගලිනා.....ගොස් පායට නැංග"
(අමාවතුර උපාලිග්ගහපති දමන කථාව)

"ඉතා සියුමැලි දූරි නැගෙව හිමි කියන්නි
උට්ඨාහි සාමි සි කිව"
(අමාවතුර උපාලිග්ගහපති දමන කථාව)

අමාවතුරේ දී පුරුෂ ලිංගික නාම පද සමඟ 'කී' යන්නත් ස්ත්‍රී ලිංගික නාම පද සමඟ 'කිව' යන්නත් යෙදී තිබෙන නිසා 'කිව' 'නැංග' යනාදි පද ස්ත්‍රී අර්ථය ඇති අර්ථ ක්‍රියා රූප බව පැහැදිලි ය. එහෙත් අටුවා ගැටපද ග්‍රන්ථවල ස්ත්‍රී ලිංගික උක්තයක් ඇති අවස්ථාවල අතීත ක්‍රියා පදවලට දී ඇති අර්ථය ඡරික්ෂා කරන විට, ඒක වචන ක්‍රියාවත්. අර්ථ ක්‍රියාවත් සමාන වූ තැන් පෙනේ.

"උපනිපජ්ජි, ගොස් හොතු"
(ජාතක අටුවා ගැටපදය — 159 පිටුව)

"මජ්ඣෙ භිත්දිත්වා අදසි, මැද බිඳෑ දිති. දෙකොටැස් කොටැස් කොට දුන සි
ගන්නේ සි.
(දහම්පියා අටුවා ගැටපදය — 166 පිටුව)

මෙහි 'අදසි' යන අතීත කාල ඒක වචන ක්‍රියාවට අර්ථ ලබා දුන් ක්‍රමය ඉතා වැදගත් ලක්ෂණයක් පෙන්වයි. පැහැදිලි අතීත කාල රූපය 'දිති' යනුවෙන් දී ඇත. ඊට අමතර ව 'දුන' යනුවෙන් ද යෙදී ඇත.

'දිනි' යන්න අතීත ක්‍රියා රූපය ලෙස ද 'දුන්' යන්න අර්ථ ක්‍රියාව ලෙස ද එහි දී ගත හැකි ය. එසේ වුව හොත් "උපනිපජ්ජි" යන ක්‍රියාවට දුන් අර්ථය ඇති පදය 'හොතු' යනුවෙන් දක්වා ඇත්තේ අර්ථ ක්‍රියාවක් ලෙස යැයි දැක්විය හැකි ය.

අටුවා, ගැටපද ග්‍රන්ථ රචකයන්ට එක් අතකින් පැහැදිලි ව පාලි ක්‍රියා රූපවලට සිංහල අර්ථය දැක්වීමට සිදු විය. අනෙක් අතින් සිංහල භාෂාවේ යෙදුම් ගැන කල්පනා කිරීමට ද සිදු විය. ස්ත්‍රී ලිංගික ඒක වචන උක්තයේ දී අතීත ක්‍රියා භාවිතයට ගන්න අවස්ථාව පමණක් මෙහි දී ව්‍යාකූල ස්වරූපයක් පෙන්වුම් කළේ ය. තව මත් සිංහලයේ 'ගත්තා' ගියා, සිටියා' වැනි යෙදුම් ස්ත්‍රී ලිංගික නාම පදවලට යෙදීම සිරිත වී ඇත. කවිසම්මිණෙහි මෙ බඳු රූප බහුල ව යෙදී ඇත.

- " එ තෙපල' සා කුදු - වියු" (169 ගීය)
- " පිළිහැර එතර දැක්වු" (192 ගීය)
- " කල කලක් කදවිත - කැරසක් අසක් නැරඹු" (294 ගීය)
- " . . . .කලක් - කිම්ද ගත ගබැ විදු" පෑ (510 ගීය)

මෙහි අවසානයට යෙදී ඇති 'පෑ' යන්න විශේෂ රූපයකි. 'වියු', 'දැක්වු' යනාදිය අර්ථ ක්‍රියා බව තීරණය කළ හැකි ය. එහෙත් පා ධාතුවේ අතීත කාල ඒක වචන ක්‍රියාව ද 'පෑ' යන්න යි මෙහි දී අනිකුත් යෙදුම් දෙස බලන විට මෙය ද අර්ථ ක්‍රියාවක් සේ ගැනීම සුදුසු වේ.

" පෑවා" යනු අර්ථ යි.

ජාතක අටුවා ගැටපදය විවිධ වර්ගවල අර්ථ ක්‍රියා රූප දක්වා ඇත.

- I. පුරුෂ ලිංගික ප්‍රථමා විභක්ති ඒක වචන අර්ථ ක්‍රියා
" මුදුහි බාහාහි පලිස්ජන්තො, මොළොක් අතින් සිප ගත්තේ" (155 පිටුව)
- II. ස්ත්‍රී ලිංගික ප්‍රථමා විභක්ති ඒකවචන අර්ථ ක්‍රියා
" විදංසයන්ති, දක්වන්ති" (151 පිටුව)
- III. ස්ත්‍රී ලිංගික කර්ම විභක්ති ඒක වචන අර්ථ ක්‍රියා
" කිට්ඨන්තිං තං, සිටියා වූ ඇ" (158 පිටුව)
- IV. අතීත ක්‍රියාවලට යෙදූ අර්ථ ක්‍රියා
" උපාවිසි, දුන්ති" (157 පිටුව)

(ජාතක අටුවා ගැටපදය-ඩී. ඊ. හෙට්ටිආරච්චි සංස්කරණය)

ධම්පියා අටුවා ගැටපදයේ ද අර්ථ ක්‍රියා භාවිතය පැහැදිලි ව දක්නට ඇත.

- I. පුරුෂ ලිංගික ප්‍රථමා විභක්ති ඒක වචන අර්ථ ක්‍රියා
" පධංචිං සංඛිපන්තො සංඛිපන්තො, පොළො තන තන හකවනුයේ"
(34 පිටුව)
"කාලකතො, කාල ක්‍රියා කළේ යි".
"සංචේජිතො, සංචේ පමුණුවන ලදු" (38 පිටුව)
- II. පුරුෂ ලිංගික ප්‍රථමා විභක්ති බහු වචන අර්ථ ක්‍රියා
" පටිජග්ගන්තා, පිළිජග්ගාහු - දුවන වළලන
ඇ විසින් සහහනුවෝ"

- III. ස්ත්‍රීලිංගික ප්‍රථමා විභක්ති ඒක වචන අර්ථ ක්‍රියා
 'ආගව්ඡන්තී, අසුන්හලට එන්තී (107 පිටුව)
 'අභිනීභාර සම්පන්තා, මුල් පණ්ඩනින් සමන්වී (113 පිටුව)
- IV. ස්ත්‍රී ලිංගික ප්‍රථමා විභක්ති බහු වචන, අර්ථ ක්‍රියා
 'අඤ්ඤමඤ්ඤං නීසංසෙන්තියො, අනන්මන ගහටනුඉව් (114 පිටුව)
- V. පාලි නපුංසක ලිංගික රූපවලට දෙන ලද පුරුෂ ලිංගික අර්ථ ක්‍රියා
 'සමාදින්නානී, මොනවට ගන්නා ලදුවො (89 පිටුව)
- VI. අතීත ක්‍රියාවලට දුන් අර්ථ ක්‍රියා
 'පරිපීන්ත කුලස්ස ධිකා, ධන ජුන් කලක්භු දු
 .....පට්ඨිඡාපෙසි, පිණ්ණි' (165 පිටුව)
 ' .....අදසි.....දුන' (166 පිටුව)
 'ළොකං වීරත්ත වීත්තා අහොසි, සුලාක් උකැටී
 සිත් ඇති වූ' (186 පිටුව)
- VII. ස්ත්‍රී ලිංගික කර්ම විභක්ති ඒක වචනවලට දුන් අර්ථ ක්‍රියා
 'බණ්ඩ දන්තං, වගුළ දත් ඇතියා'
 පලිත සිරං, පුලු හිස් ඇතියා,
 උග්ගරත්තං, ඉතිරෙභුවා (186 පිටුව)
- VIII. ස්ත්‍රී ලිංගික ප්‍රථමා විභක්ති අර්ථ ක්‍රියා (විශේෂ රූප)
 'අභිරූපා, වෙසෙස් රූ ඇත්තීහි.
 සොභග්ගජ්ජන්තො, සුභග බවට පැත්තීහි - සුරුවකට
 භාගීහි ය (257 පිටුව)

සීගිරි ගී අතර ද අර්ථ ක්‍රියා රූප බහුල ය.

“ බෙයන්ද්හි රන්වනක් ගත..... (13 ගීය)

“ නිරිද් ඉසිරා මෙලෙයි ඇතැ
 කැඩ නො කළ වෙණ රන්වන් (84 ගීය)

මෙබඳු යෙදුම් පිළිබඳ ව සීගිරි ගී වියරණයේ දී මහාවාර්ය පරණවිතාන මෙසේ අදහස් දක්වා ඇත.

“ මෙවැනි වර්තමාන කෘදන්තයන්ගේ වර නැගුණු රූපයන්ට උදහරණ නම්.....
 යන්තො,.....සිටින්තො.....සිටින්තී ආදිය යි. නාම විභක්ති සහිත අතීත
 රූපයන්ට උදහරණ නම් ගීයො.....ගන්තී, පැලදි ආදියයි”.

(සීගිරි ගී වියරණය 246 පිටුව)

“ මේ ක්‍රියා නාමයන් දෙදෙනාගේ කාර්යය සම්බන්ධයෙන් නවීන වියරණ කරුවන්
 දුරු ව්‍යා කුල අදහසට වඩා පැහැදිලි අදහසක් සිදත් සභරාකරු විසින් දරන ලද බව
 පෙනේ.....ලිංගාධිකාරය වන දෙවැන්නෙහි මේ දෙයාකාර නාමයන්ගේ ප්‍රකෘති

වගයෙන් බෙදීම ගැන ද විස්තර කොට ක්‍රියාව කරන්නා හඟවන පදය අරුත් කිරිය නමින් ද එයින් කියැවෙන ක්‍රියා මාත්‍රය හඟවන පදය හව් කිරිය නමින් ද වෙසෙසා දක්වයි.' සිගිරි ගී වියරණය. (247 පිටුව)

“ 230 දරන ගීයෙහි ‘සම්වනක් ළ මය ගත’ (කළු තැනැත්තියු මා හද ගත්තී වේ) මෙහි ද “ගත” යන්න ස්ත්‍රී ලිංග ලෙස ගිණිය යුතු ය.’ (සිගිරි ගී වියරණය, 248 පිටුව)

මේ අදහස්වලට සමාන වූ අදහස් ගයිගර් විසින් ද ඉදිරිපත් කොට ඇත.

‘ප්‍රත්‍යාවත් වූ වර්තමාන කාදන්තයෙහි ස්ත්‍රී ලිංග පදය ඊ ප්‍රත්‍යය ගනී. ඒක වචන උක්ත විභක්තිය ලියන්නී, නටන්නී යනු යි. (සිංහල භාෂාවේ ව්‍යාකරණය 131 පිටුව) ‘-ඉත යන ප්‍රත්‍යය — උභ භෝ ඊ (පසු ව -උ, -ඉ බවට හරස්ව විය.) බවට පත්විය.

.....යෙදු සහ යෙදී = පා. යෝජිත යන්න. එක ම සෙල්ලිපියෙහි පෙනේ..... 12 සිය වස ගිලි භෝ ගිලු = පා. ගලිත, පිරි භෝ පිරු = පා. පූරිත, සැදි භෝ සැදු = පා. සජ්ජිත. (සිගිරි ගී වියරණය, 131 පිටුව).

මේ අදහස් අනුව ගත් විට, ඉ, උ යන ප්‍රත්‍ය දෙකෙන් ම අර්ථ ක්‍රියා රූප යෙදී ඇති බව පිළිගැනීමට සිදු වේ. ධම්පියා අටුවා ගැටපදයේ ‘අදසී’ යන්නට දුන් අර්ථය ‘දිනි’, දුන්’ යන රූප දෙකෙන් ම ඇත. එහි ‘දිනි’ යන රූපයත් 12 වන සියවසේ තිබුණු ‘ගිලි, පිරි සැදී’ යනාදී අර්ථ ක්‍රියා රූපත් එක හා සමාන ය. මේවා මාතෘ භාෂාවල කාදන්ත වලින් බිඳී ආ ඒවා ය. කාදන්ත පද සඳහා යෙදුණු ‘ගිලි’ ආදිය ඓතිහාසික අර්ථ ක්‍රියා රූප වශයෙන් යෙදී ඇත.

අර්ථ ක්‍රියා භාවිතයට ගන්නා ආකාරයක් ගැන සිදත් සඟරාව මෙසේ අදහස් දක්වයි. “ සලෙලු නිලි දෑක — පියොවුරු බෙයද පියබද වුහුටෙහි සක්නරද — හිස තැනවී උපුරන’ සිනෙවී මේ ඇ අරුත් කිරියතෙන් වුත් කම්”

මෙයින් “වුහුටු සක්නරද” යන යෙදුමේ ඇති විශේෂත්වය දැක්වේ. සිදත් සඟරාවේ “වුත් අවුත් අදියර” යටතේ කරුණු දක්වද්දී කර්තෘකාරක සහ කර්ම කාරක වාක්‍යවල උක්තය (ප්‍රථමා විභක්ති පදය) පිහිටන ආකාරය විස්තර කොට කර්තෘගේ උක්ත භාවය සහ අනුක්ත භාවය සිදු වන ආකාරය දක්වා තිබේ. එහි දී අර්ථ ක්‍රියා රූපයකින් උක්ත වූ කර්ම විභක්ති සහිත පදයක් ලෙස “වුහුටු සක්නරද” යන යෙදුම දක්වා ඇත. “සක්නරද “යන්න” “වුහුටු” යන්නෙන් උක්ත වන ආකාරයත්, යළිත් වරක් කර්තෘ කාරක වාක්‍යය තුළ එය කර්ම විභක්තිය ගන්නා ආකාරයත් යන ලක්ෂණ දෙක මෙයින් දැක්වේ.

1. සලෙලු විසින් සක්නරද වුහුටු — කර්ම කාරක වාක්‍යය.
2. සලෙලු වුහුටු සක්නරද උපුරන අසින් එව් හිස තැනවී — කර්තෘ කාරක වාක්‍යය.

කර්ම කාරක ගණයේ වාක්‍යයක් ලෙස සලකන විට ‘වුහුටු’ යන්නෙන් කියැවෙන්නේ “සක්නරද” යන්න යි. එවිට “සක්නරද” යන්න ප්‍රථමා විභක්තිය ගනී. ඒ අනුව “වුහුටු” (විහිදුවන ලදී) යන්නෙන් විහිදවීමට ලක් වූ වස්තුව ප්‍රථමා විභක්තියෙන් තැබීම, (සකර්මක ධාතුවකින් සැදුණු) අර්ථ ක්‍රියාවකින් උක්ත වීම යැයි හැඳින්වීම නිවැරදි ය. එහි ව්‍යාකූලත්වයක් නැත.

කර්තෘ කාරක වාක්‍යය ගත් විට උගුලුවා දැමීමේ (උපුරන) කාර්යය සිදු කරන්නේ “සලෙලු” ය. එය “තැනවි” යන අතීත කාල කර්තෘ කාරක ප්‍රථම පුරුෂ ඒක වචන ක්‍රියා පදයෙන් උක්ත වන පදය යි. එසේ නම් ඒ වාක්‍යයේ ‘සක් නරද’ යන්න කර්ම විභක්තිය ගන්නා පදයකි.

කර්ම කාරක වාක්‍යයේ දී “සක්නරද යන්න ‘චූහුටු’ යන්නෙන් උක්ත විය. එහෙත් දැන් ඒ ‘සක්නරද’ යන්න ම ‘උපුරන’ යන්නෙන් අර්ථයට යටත් වූ පදය විය. ඒ අනුව වරක් ‘චූහුටු’ යන අර්ථ ක්‍රියාවෙන් උක්ත වූ පදය දැන් කර්ම විභක්තිය සේවනය කරන නිසා ‘අරුත් කිරියනෙන් වූත් කම්’ යනුවෙන් එය හඳුන්වා ඇත. එය ද අව්‍යාකූල ය.

මෙය විසඳා ගැනීම අපහසු වූ අමරසිරි ගුණවඩු මෙසේ අදහස් දක්වයි.

“ කර්ම, කර්තෘ අර්ථ ප්‍රථමා විභක්තිය හභනය කිරීමේ දී උක්ත නම් වන බව ආදියේ කියා ඉක්බිති මෙසේ කීම කෙසේ නම් යෙදේ ද?”

(සිදත් සහරා විවරණය — 484 පිටුව)

එහෙත් රත්මලානේ ධර්මාරාම නා හිමියන් මේ කරුණ මීට වඩා විශද ව දක්වා ඇත.

“ .....එහෙයින් දෙ වන ක්‍රියා කාරක පද සම්බන්ධයෙහි දී ‘සක්නරද උපුරන අසින් එව (හෙතෙම) හිස තැනවි’ කියා යෙදීමෙන් ‘සක් නරද’ යන්න අනුක්ත කර්ම වැ ද්විතියා විභක්ති හභනය කෙරේ.”

(සිදත් සහරා විස්තර සන්නය — 161 පිටුව)

“සක්නරද’ යන්න වරක් “චූහුටු” යන අර්ථ ක්‍රියාවෙන් උක්ත විය. දැන් “උපුරන” යන අර්ථ ක්‍රියා රූපයේ අර්ථයට යටත් වූ පදය වී ඇත. ඉපිරීමේ කාර්යට ගොදුරු වන්නේ “සක්නරද” යි. වරක් අර්ථ ක්‍රියාවකින් උක්ත වූ පදයක් කර්ම විභක්තිය සේවනය කරන විශේෂ අවස්ථාවක් මින් දැක්වේ.

ව්‍යාකරණ ආචාර්යවරයන්ගේ විවිධ මත හෙදවලට ලක් වී ඇති අර්ථ ක්‍රියා ශබ්ද පිළිබඳ ව කරුණු රාශියක් ගොනු කර දැක්වීමට සිදත්සහරා කතුවරයා උත්සාහයක් ගෙන ඇති බව එහි ස්ථාන කීපයක සඳහන් වී ඇති කරුණුවලින් තහවුරු වෙයි. සිදත් සහරාවේ සන් අදියරේ දී විසි වියරණ විදි පමණක් පැහැදිලි නො කොට, ව්‍යාකරණ ඉගෙන ගන්නවුන් උදෙසා අවශ්‍ය වන “පස් බේ” සහ ‘හ’ කර විනිස ‘ ද දක්වා ඇත. එයින් නාම පදවල පංච හෙදය විස්තර කරද්දී “කිරිය” හෙවත් “ක්‍රියාව” යන වචනය ලුහුඬින් හඳුන්වා දී ඇති බව පෙන්වයි, විස්තර ක්‍රියා අධිකාරයේ දී දැක ගත හැකි බව ද කියයි. මීට අමතර ව “කිරිය සද” යන වචනය යටතේ සුළු හැඳින්වීමක් ද ලබා දී තිබේ.

මේ “ක්‍රියා ශබ්ද” පිළිබඳ ව විස්තර දැක්වීම කරන්නේ තමන්ගේ ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථයේ දී ඒ පිළිබඳ ව ගැටලුවක් ඇති විම වැළැක්වීමට යි. “ක්‍රියාව” යන පදය ක්‍රියා අධිකාරයට පමණක් සීමා වන්නේ නම් ඒ පිළිබඳ ව ගැටලුවක් පැන නො නගී. එහෙත් ක්‍රියා අධිකාරයට අමතර ව නාම විස්තරයක දීත් “කිරිය” යන්න යොදා ගනු ලැබෙන්නේ නම් එහි දී ආධුනිකයාට එය ගැටලුවක් වනු ඇත. එයින් වළක්වා ගැනීම සඳහා “කිරිය සද” හෙවත් “ක්‍රියා ශබ්ද” විශේෂයක් ගැන එහි සඳහන් කොට තිබේ.

“කිරිය සද” යන වචනය අනුව මේවා නාමපද විශේෂයක් බව පැහැදිලි ය. “සද පියව්” යන තැන “සද” යන්න යොදා ඇත්තේ නාම පද හඳුන්වා දීම සඳහා ය. එබඳු ශබ්ද ප්‍රකෘතියකට වඩා මේවායේ වෙනසක් ඇත, එනම් : ක්‍රියාවක් සාදා ගැනීම සඳහා

ප්‍රයෝජනයට ගනු ලැබෙන ධාතුවක් මූලික වීම යි. ධාතුවක් මුල් වුවත් නාම පද විශේෂ යක් සේ ව්‍යවහාර කෙරෙන බැවින් “කිරිය සද” යන්න යොදා ඇත. ක්‍රියා අධිකාරයේ ක්‍රියා වර්ග දහයක් දක්වා ඇත. ‘පසරුන් අදියරේ’ දී ධාතුවකින් පර ව ප්‍රත්‍ය ගන්නා ශබ්ද

- 1. කාරක අර්ථවල
- 2. භාවර්ථයේ

යන අර්ථ දෙකෙහි යෙදෙන බව පවසා ඇත. එහි දක්වා තිබෙන ‘භාව ක්‍රියා’ අත් හළ විට අනෙක් ගණය, එනම් : කාරක අර්ථවල ප්‍රත්‍ය යෙදුණු ගණය, “අර්ථ ක්‍රියා” සඳහා යොදා ගැනෙන බව පැහැදිලි ය. සිදත් සභරාවේ ‘කිරිය’ යන වචනය වියරණ විදි දෙළහක් හැඳින්වීමට යොදා ඇති අතර ‘භව කිරිය හා අරුත් කිරිය’ යන ස්ථාන දෙක පමණක් නාම පද සම්බන්ධයෙන් යෙදී ඇත. මෙහි දී අර්ථ ක්‍රියා සාදා ගැනීම සඳහා කාරක අර්ථ සයේ ම යෙදෙන රූප අවශ්‍ය නො වේ. එබඳු තත්ත්වයක් දී ඇති උදහරණවලින් නො පෙනෙන බැවිනි.

- I. දෙන්තේ, සේනුයේ (සන් අදියර)
- II. තෙමන්නි, මවන්නි (ලිභු අදියර)
- III. කරන්තේ, වෙළපන්නි, වුසු, වනුයේ, බපන්නි (කිරිය අදියර)
- VI. වුහුටු (වුත් අවුත් අදියර)

යන මේ උදහරණ සියල්ල ගත් විට කාරක අර්ථවල යෙදෙන ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්දවලින්, කර්ම සහ කර්තෘ යන අර්ථ දෙකෙහි යෙදුණු ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්ද පමණක් අර්ථ ක්‍රියා සාදා ගැනීම සඳහා යොදා ගෙන ඇති බව පෙනේ. එයිනුත්

- I. කතු කරු පසින්
- II. කම් - කතු කරු පසින්

යන කොටස් දෙක යටතේ දක්වා ඇති ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්ද පමණක් අර්ථ ක්‍රියා සාදා ගැනීමට යොදා ගෙන ඇත. “කරණි, පැන්” යනාදිය පැහැදිලි කර්ම කාරක අර්ථය දෙයි. එම වර්ගය අර්ථ ක්‍රියා සාදා ගැනීමට අවශ්‍ය නැත. එසේ ම “කතු, වැදි” යනාදිය කර්තෘ අර්ථ දෙයි. ඒවා ද අර්ථ ක්‍රියා සාදා ගැනීමට ඉවහල් නො වේ. නමුත් “සොබන, කොබන ලොබන” යන වචනවල පටන් “එන, කන දෙන” යන උදහරණ තෙක් දක්වා ඇති කොටස මේ සඳහා යොදා ගෙන ඇති බව පැහැදිලි ය. ඇතැම් නූතන වියරණ ඇදුරන් ‘ධාතු ප්‍රත්‍ය නාම (කෘදන්ත), යන වචනය යටතේ දක්වා ඇති වචන අර්ථ ක්‍රියා සාදා ගැනීමට යොදා ඇති බව ඉන් තහවුරු වේ.

“දසින් පස” (ධාතුවෙන් පර ව ප්‍රත්‍ය) යන යෙදුම යටතේ ගැනෙන වචන අතුරෙන් විශේෂ වර්ගයක් “අර්ථ ක්‍රියා” යන්නෙන් හැඳින්වීමට හේතු ඇත. “වැදි” යන නාම පදය ගත් විට එය සාමාන්‍ය නාම පදයක් සේ පෙනේ. එහෙත් එය ධාතු මූලික ව සෑදුණු රූපයකි. $\sqrt{\text{විද}}$ විදීමේ අර්ථය ඇති ධාතුව ඊට සම්බන්ධ වී ඇත. ක්‍රියා පද පමණක් නො ව නාම පද ද ධාතු මූලික ව සෑදී ඇතැයි යන්න ඓතිහාසික ව්‍යාකරණය පරීක්ෂා කිරීමේ දී පෙනී යන්නකි. සංස්කෘතයේ “දිව්‍ය” ශබ්දයට $\sqrt{\text{දිව්}}$ (ක්‍රීඩායාං) ධාතුව ද පාලියේ “මනුස්ස” ශබ්දයට $\sqrt{\text{මන}}$ (ඤාණෙ) ධාතුව ද සම්බන්ධ වුවා සේ ම සිංහලයේ ‘වැදි’ ශබ්දයට $\sqrt{\text{විද}}$ ධාතුව මූලික වී තිබීම සත්‍යයකි. සංස්කෘතයේ වුව ද ‘අශ්ව’ ශබ්දයට

ධාතුවක් දක්වීමට උගතුන් අපොහොසත් වුවත් එහි නාම පද විශාල සංඛ්‍යාවක් ධාතු මූලික ව ඉපදුණු බව පිළිගැනේ. සිංහලයේ ද එබඳු ධාතු මූලික ව සෑදෙන නාම පද රාශියක් පසරුන් අදියරේ “පැන් බොපුන්, ගත්, යදි, කතු” ආදී වශයෙන් දක්වා තිබේ.

මේවා අර්ථ ක්‍රියාවලට අදාළ ලක්ෂණ සේවනය නො කරයි. ‘පැන්’ යන වචනය

- I. ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍ය නො ගනී.
- II. ප්‍රකාශ කෙරෙන වචනයේ අර්ථයට අනුව ලිංග සේවනය නො කරයි.
- III. උක්තයක් පිහිටු වීමට සුදුසු නැත.

නමුත් මෙහි කාරක අර්ථයක් ඇත. √පා ධාතුවේ අර්ථය ‘බීම’ යන්න යි. බීමට ගන්නා ජලය “පැන්” යන්නෙන් අදහස් වන නිසා √පා ධාතුවේ අර්ථයට යටත් වන, එනම්: බීමට ගනු ලැබෙන, දෙයක් කියැවෙන “පැන්” යන පදය කර්ම කාරක අර්ථය දෙයි. ‘යදියා’ (හිඟන්නා) යන අර්ථය දෙන “යදි” ශබ්දය √ යද-යැදීමේ ධාතුවෙන් නිපන් ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්දයකි. මෙය ද ධාතු මූලික ව සෑදී ඇතත් අර්ථ ක්‍රියාවක් සේ භාවිතයට ගත නො හැකි ය. ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍ය සේවනය කිරීමක් හෝ වෙනත් අදාළ නාම පදයකට අනුව ලිංග හෙදය ක්‍රියාත්මක වන්නක් නො වේ. මේ නිසා පසරුන් අදියරේ දක්වා ඇති සියලු උද්ගරණ අර්ථ ක්‍රියා සාද ගැනීම සඳහා භාවිත කළ හැකි යයි අදහස් නො වේ.

සොබන, බබළන, වස්නා, තුටු, කුමුටු යනාදී පද අකර්මක ධාතුවලින් සෑදුණු ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්ද ය. මේ පද සාද ගැනීමට මූලික වූ ධාතුවර්ථය කළ පුද්ගලයා ඉදිරිපත් කිරීමේ ශක්තියක් ඇතත් ඊට යටත් වූ දෙයක් ගැන ඇඟවීමේ ශක්තිය මේවාට නැත.

උද : සද බබළයි/බැබළේ.

මෙහි බබළ ධාතුවට යටත් වූ යමක් ගැන කීව නො හැකි ය. එහෙත් ‘බබළයි’ යන ක්‍රියා පදයට කර්තෘ කෙනෙකු යෙදිය හැකි ය. “තෙම කතු තෙම කම්” යන විශේෂ ව්‍යවහාර-යකින් මෙවැනි උක්තාර්ථ හඳුන්වා ඇත්තේ නිරුත්සාහික ක්‍රියා භාවිතයේ ඇති විශේෂතාව ද දක්වීමට ය. කෙසේ වුවත් √බබළ ධාතුව කර්ම විභක්තිය සහිත පදයක් නො ඉල්වයි. “වස්” ධාතුව ද අකර්මක යි.

උද : වැසි වසී.

මෙහි දී ද √වස් ධාතුවට කර්තෘ කෙනෙකු දක්විය හැකි ය. එහෙත් කර්ම විභක්තිය සහිත පදයක් ඊට යෙදිය නො හැකි ය. මේ නිසා ප්‍රධාන වශයෙන් අකර්මක ධාතුවලින් සෑදී ඇති ඉහත සඳහන් ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්දවලට ප්‍රකාශ කළ හැක්කේ කර්තෘ කාරක අර්ථය පමණි මේ පද අර්ථ ක්‍රියාවකට නියමිත ලක්ෂණ ගනී.

සොබන, සොබනී, සොබනේ
බබළන, බබළන්නී, බබළනුයේ

ලිංග හෙදය උඩ මේවා වෙනස් වී යන බවත් නාම පද විභක්තිවල වර්තෘගීය හැකි බවත් පෙනී යයි.

සකර්මක ධාතුවලින් සෑදෙන ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්ද ද ඇත.

උද : කෙටු, දුටු, කැපු
කන, දෙන

මේවා කර්ම කාරක සහ කර්තෘ කාරක යන අර්ථ දෙක ම දෙයි. 'කෙටු' යන්න $\sqrt{\text{කොට}}$ - කෙටීමේ අර්ථය ඇති ධාතුවෙන් උපදී. කෙටීමේ කාර්යය කරන්නෙකු සිටිය යුතු අතර ඊට ලක් වන වස්තුවක් ද අනිවාර්යයෙන් ම මේ ධාතුවට අවශ්‍ය වේ. එක් එක් ධාතුව, කාරක අර්ථ සේවනය කරන බව ක්‍රියාව හැඳින්වීමේ දී ද දක්වා තිබුණි. "සකරු-ණෙන්" යන්න කිරිය හැඳින්වීමේ දී ද "සකරු අරුත්හි ද" යන්න පසරුත් අදියරේ දී ද දක්වා ඇත්තේ ධාතුවක් හා කාරක අර්ථයක් අතර ඇති සම්බන්ධතාව දැක්වීමට යි.

ඒ අනුව $\sqrt{ද}$ ධාතුවෙන් නිපැයෙන "දෙයි" වැනි ක්‍රියා පදයක් වාක්‍යයක යෙදුවොත් කර්තෘ, කර්ම, සම්ප්‍රදාන වැනි විභක්ති සහිත පද අවශ්‍ය වේ. හුදෙක් කර්තෘ සහ ක්‍රියාව පමණක් තිබීම ක්‍රියා අර්ථය පැහැදිලි ව දැක්වීම සඳහා ප්‍රමාණවත් නැත. ඒ නිසා ද ධාතුව කර්ම, කර්තෘ පමණක් නොව සම්ප්‍රදාන කාරක අර්ථය ද දක්වනැයි කෙනෙකුට තර්ක කළ හැකි ය. එහෙත් මෙහි දී උක්තය සහ ආධ්‍යාතය ගැලපීම පිණිස අනිවාර්යයෙන් ම කර්තෘ කෙනෙකු අවශ්‍ය නිසා කවර ධාතුවක් වුව ද කර්තෘ කාරක අර්ථයේ යෙදෙනැ යි කීම ගැටලුවක් නොවේ. ඒ සමඟ ම සකර්මක ධාතුවක් යෙදෙන අවස්ථාවක දී කර්මය උක්ත වීමක් ද සිදු වන බැවින් සකර්මක ධාතුවක ඇති ප්‍රධාන ශක්තියක් හැටියට කර්ම කාරක අර්ථයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ හැකියාව ඉදිරිපත් කළ හැකි ය. ඒ අනුව සිදත් සභරා කතුචරයා ඇතැම් අර්ථ ක්‍රියා කර්තෘ කාරක ගණයේ ලා සලකා ඇති අතර තවත් කොටසක් කර්ම-කර්තෘ යන කාරක අර්ථ දෙක ම ප්‍රකට කරණ ගණයක් ලෙස සලකා ඇත. මේ වර්ග දෙකට අයිති ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්ද අර්ථ ක්‍රියා ලෙස නම් කොට ඇති බව සැලකිය හැකි ය.

ධාතුවකින් පර ව විශේෂාර්ථයක් "(අරුතට නිසි පසන් කැර") සහිත ප්‍රත්‍යයක් යොද සාද ගත් සියලු ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්ද අර්ථ ක්‍රියා නොවන බව මෙයින් තේරුම් ගත හැකි ය. ධාතුවකට ප්‍රත්‍යයක් එකතු කළ පමණින් අර්ථ ක්‍රියාවක් නො සෑදේ. සාමාන්‍ය ක්‍රියා රූප සාද ගැනීම සඳහා යොදන ප්‍රත්‍යවලට, එනම් : යි, ත් හි, හු, මි මු ආදියට ධාතුව ප්‍රකට කරන අර්ථය යට පත් කිරීමට ශක්තියක් නැත. එසේ ම පරිබාහිර අර්ථයක් ද ඇතුළු කරවීමට ශක්තියක් නැත. එහෙත් අර්ථ ක්‍රියා සඳහා යොදන ප්‍රත්‍යවලට විශේෂ අර්ථයක් දීමේ ශක්තියක් ද තිබේ.

$$\begin{array}{l} \text{දුවන} \quad (\sqrt{\text{දුව}} + \text{න}) \\ \text{බලන} \quad (\sqrt{\text{බල}} + \text{න}) \end{array}$$

මේවායේ යෙදී ඇති "න" ප්‍රත්‍යයට ධාතුවර්ථය කරන්නා හෝ ඊට යටත් වන්නා හෝ ඇඟවීමට ශක්තියක් ඇත.

$$\begin{array}{l} \text{දිවු} \quad (\sqrt{\text{දිව}} + \text{ඌ}) \\ \text{බැලූ} \quad (\sqrt{\text{බල}} + \text{ඌ}) \end{array}$$

මේවායේ යෙදී ඇති 'ඌ' ප්‍රත්‍යයට ද ඒ ශක්ති විශේෂ දෙක ඇත. ධාතුවකින් අර්ථ ක්‍රියා රූප මෙ සේ සාද ගත හැකි ය.

	1		2		3		4		5		6		7
I.	$\sqrt{\text{බල}}$	+	න	>	බලන	+	ඊ	>	බලන්නී	+	ඒ	>	බලන්නී
	↓		↓		↓		↓		↓		↓		↓
	ධාතුව		අර්ථ ක්‍රියා		අර්ථ ක්‍රියාව		ස්ත්‍රී		ස්ත්‍රීප්‍රත්‍ය		ප්‍රථමා		ස්ත්‍රී ලිංග ප්‍රථමා විභක්ති පදය
			ප්‍රත්‍යය		(පරුෂ අර්ථය)		ප්‍රත්‍යය		ගත් පදය		විභක්ති		

$$\begin{array}{ccccccc}
 \text{II.} & \sqrt{\text{බල}} & + & \text{න} & > & \text{බලන} & + & \text{ඒ} & > & \text{බලන්නේ} \\
 & \downarrow & & \downarrow & & \downarrow & & \downarrow & & \downarrow \\
 & \text{ධාතුව} & & \text{අර්ථක්‍රියා} & & \text{අර්ථ ක්‍රියාව} & & \text{ප්‍රථමා විභක්තිය} & & \text{පුරුෂ ලිංග ප්‍රථමා} \\
 & & & \text{ප්‍රත්‍යය} & & \text{(පුරුෂ අර්ථය)} & & \text{විභක්ති පදය} & &
 \end{array}$$

මේ රූප සාධනය හෙවත් පද නිෂ්පත්තිය සිදු කළ යුත්තේ ව්‍යාකරණ සිද්ධාන්තවලට අනුකූල ව ය.

සිද්ධාන්ත විග්‍රහය මෙසේ දැක්විය හැකි ය.

(1) කිසි යම් ධාතුවක් කෙරෙන් පර ව ප්‍රත්‍යයක් යෙදිය හැකි වන්නේ ‘දැසින් නමින් හොත කරනුයේ පස නම්’ යන සිද්ධාන්තයෙනි. ඒ අනුව $\sqrt{\text{බල}}$ ධාතුවෙන් පර ව ප්‍රත්‍යයක් යෙදීමට පුළුවන.

(2) ‘න’ ප්‍රත්‍යය, ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්දයක් සාදා ගැනීමට යෙදූ විශේෂ ප්‍රත්‍යයකි. එය “දැසින් නමින් හොත කර අරුතට නිසි පසන්.....” යනාදි සිද්ධාන්තයට අනුව යෙදුවකි.

(3) ධාතුවක් ප්‍රත්‍යයක් අතර සන්ධි කාර්යයක් වේ නම් එය කළ යුත්තේ “පෙර පර වණන් ගළපනු සඳ නම්” යන සිද්ධාන්තයෙනි.

‘බලන’ යන පදය අර්ථ ක්‍රියාවක් ලෙස නම් කළ යුත්තේ ‘දෙන්නේ සෙනුයේ ඇ අරුත් කිරිය සඳ නම්’ යන සිද්ධාන්තයෙනි. එසේ නම් වත් කළ පසු ව ඉන් පර ව ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍ය යෙදීමට බලයක් ඇත.

(4) අර්ථ ක්‍රියා රූපයක් ස්ත්‍රී අර්ථ ප්‍රකට කිරීම සඳහා යොදා ගත හැකි බව ලිංගාධිකාරය පෙන්වයි. ඒ අනුව ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යයක් වූ “ඊ” ප්‍රත්‍යය “බලන” යන අර්ථ ක්‍රියාවෙන් පසු ව යෙදිය යුත්තේ,

“අරුත් කිරිය සඳ.....ඉති පවසන,
ඊ ඇ පස බුහුසු” යන සිද්ධාන්තයට එකඟ ව ය.

(5) ‘බලන්නී’ යන රූපය සාදා ගැනීමට යළිත් වරක් සන්ධි අධිකාරයේ පිහිට සෙවීමට සිදු වේ. එහි දී පෙර පර වණන් ගැළපීමේ යෝග්‍යතාවත් වර්ණ ලෝපය සහ ද්විත්වය කිරීමේ අවශ්‍යතාවත් පැන නගී. “බලන” යන අර්ථ ක්‍රියා රූපය හා “ඊ” ප්‍රත්‍යය එකතු කිරීමට “පෙර ‘පර වණන්.....’ සිද්ධාන්තය ද “වණහට ද පදහට ද දෙරු දැනවුම් දෙරු නම්” යන සිද්ධාන්තය ද යොදා ගත යුතු ය. $\sqrt{\text{බල}}$ ධාතුවෙන් පර ව “අන්න” ප්‍රත්‍යය යොදා “බලන්න” යන රූපය සාදා ගැනීමට රත්මලානේ ධර්මාරාම හිමි උපදෙස් දී ඇත. එහෙත් ‘පසරුත්’ අදියර දක්වන තොරතුරු අනුව “අන්න” ප්‍රත්‍යයට ඉඩක් නැත. එසේ ම කුමාරතුංග ධාතුවෙන් පර ව “නු” ප්‍රත්‍යයක් යොදා කර්තෘ-කර්ම යන කාරක අර්ථ දෙකට සාධාරණ රූපයක් සාදා ගත හැකි බව පෙන්ව යි.

“නු යනු භාවයට පමණක් ඇරුණු ප්‍රත්‍යයක් නො වේ. ඒ කර්තෘ කර්ම කාරකාර්ථයනට ද සාධාරණ ය.” (සිදත් සහරා විවරණය 133 පිටුව)

මෙබඳු ‘නු’ ප්‍රත්‍යයක් භාවාර්ථයට මිස වෙනත් විශේෂ අර්ථයකට යෙදුණු බවක් පසරුත් අදියරේ නම් දක්වා නැත. ඒ අනුව කුමාරතුංග මතය ද ප්‍රතිෂ්ඨා විරහිත ය. ‘බලන්නී’ යන රූපය ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍ය ගත් පදයක් වුවත් එයට විභක්ති අර්ථ දීමේ බලයක් නැත.

එසේ ම, 'බලන්නී' යන පදයට ස්ත්‍රී ලිංගික ශබ්දයක් ලෙස පෙනී සිටීමටත් විභක්ති ආශ්‍රය කිරීමටත් බලයක් ලැබෙන්නේ" අරුත් කිරිය සද වන කල් නො ඇරඹ පස ලදින් ලිඟු විබත් බෙජේ" යන සිද්ධාන්තයෙනි.

(6) "බලන්නී" යන පදයෙන් පසුව ප්‍රථමා විභක්ති අර්ථය දීමට 'එ' ප්‍රත්‍යය එකතු කළ යුතු ය." එය එළ යුත්තේ,

"බජනුයෙ පෙර විබත් - නො වෙසෙසි පදන චුතු වත" යනාදි සිද්ධාන්තයෙනි. වෙනත් විභක්ති ගැන්වීමට වුව ද ඊට අදාළ සිද්ධාන්ත යොදා ගත යුතු වෙයි.

(7) "බලන්නී" යන අවසාන රූපය ප්‍රථමා විභක්ති අර්ථය දෙන අර්ථ ක්‍රියා රූපය යි. අගට යෙදූ "ඒ" විභක්තිය ලොප් වී ඇත. 'ඒ' ප්‍රත්‍යය සහිත රූපයක් ව්‍යවහාරයේ දක්නට නැත. ව්‍යවහාරයේ ඇත්තේ 'බලන්නී' යන්න යි. නමුත් 'ඒ' ප්‍රත්‍යය නො යොදා ප්‍රථමා විභක්ති පදයක් හැටියට එය භාවිතයට ගැනීමට කිසි සේත් ඉඩක් නැත. 'බලන්නී' යන්නේ බහු වචන රූපය 'බලන්නෝ' යන්න යි. එය සාදා ගත යුත්තේ 'බලන්නී' යන්නෙන් පර ව "යළ ඕ හු වේ බුහු බස" යන සිද්ධාන්තයට අනුව "ඕ" විභක්තිය ගැන්වීමෙනි. එය ලොප් කිරීමට අවශ්‍ය නැත. හේතුව 'බලන්නෝ' යන රූපය ව්‍යවහාරයේ තිබීම යි. එසේ නම් "බලන්නී" යන රූපයෙන් පර ව යෙදූ 'ඒ' ප්‍රත්‍යය ලොප් කළ යුත්තේ ව්‍යවහාරයට හිස නැමීමක් වශයෙනි. එය කළ යුත්තේ "බුහුසු සදින් වහර නො ලහනු රුසි" යන සිද්ධාන්තයෙනි.

සිද්ධාන්ත අනුසාරයෙන් පද සාදා ගැනීමට අපහසු වන අවස්ථාවල දී "අනියම් විදි" භාවිතයට ගැනීමට ඉඩ ඇත. "කිසි සද විබත් ඇ අනියම් 'විදි' යනුවෙන් දක්වා ඇත්තේ ඵලාවිනි. එහෙත් සිදත් සහරාව මෙබඳු රූප සාදා ගැනීමේ දී හැකි තාක් දුරට භාවිතයට ගැනෙන සිද්ධාන්ත රාශියක් දක්වා ඇති බැවින් අර්ථ ක්‍රියා පදවල රූප සාධනය එතරම් දුෂ්කර නො වේ.

පුරුෂ ලිංගික අර්ථ ඇති අර්ථ ක්‍රියාවක් සාදා ගැනීමට ධාතුවක් අර්ථ ක්‍රියා ප්‍රත්‍යයත් විභක්තියත් එකතු කිරීම සැහේ.

එය ද කළ යුත්තේ සිද්ධාන්ත අනුසාරයෙනි. මෙවැනි ක්‍රමවලට එකඟ ව රූප සාදා ගැනීමක් නැති ව තම සිතට නැගුණු පමණින් රූප සාධනයට හෝ නිෂේධනයට සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණයෙන් පිහිටක් නො ලැබේ.

අර්ථ ක්‍රියා ශබ්ද හෙවත් අරුත් කිරිය සද යන්න සිදත් සහරා කතුවරයා විසින් මේ වර්ගය හැදින්වීම සඳහා ම යොදා ගන්නා ලද්දකි. සංස්කෘතයේ 'කෘදන්ත' යන ව්‍යවහාරයෙන් මේ ව්‍යාකරණ අංගය දැක්වේ. නමුත් සංස්කෘතයේ කෘදන්ත භාවිතය මීට වඩා භාත් පසින් වෙනස් ය. ප්‍රධාන වශයෙන් ලිංගත්‍රයක් පිළිබඳ සංකල්පය ඇති නිසා එම ව්‍යවහාරය මෙහි ඇතැයි කීම සාවද්‍ය ය. සිංහලයේ අර්ථ ක්‍රියා රූපවල බහු වචන රූප පුරුෂ, ස්ත්‍රී යන ලිංග දෙකට ම සමාන ය. "තෙමන්තෝ" ආදී රූපවලින් ඒ බව සනාථ වේ. නමුත් සංස්කෘතයේ ලිංග දෙකක හෝ තුනෙහි ම හෝ බහු වචන රූප සමාන වන්නේ නැත. පාලියේ 'කිච්ච-කිතක' ආදී නම්වලින් හඳුන්වන වර්ගය ද මීට වෙනස් ය. ඒ නිසා අර්ථ ක්‍රියාව පිළිබඳ ව සිදත් සහරාවේ දක්වා ඇති අදහස් සිංහලයේ ක්‍රම විකාසනයක් සමග දක්නට ලැබුණු ලක්ෂණවලින් යුක්ත ව්‍යාකරණ අංගයක් බව පෙනේ.

කුමාරතුංග මේ වර්ගය හඳුන්වා ඇත්තේ 'ධාතු ප්‍රත්‍යය සංග්‍රහ නාම' යනුවෙනි. ව්‍යාකරණ විවරණයේ මෙසේ දැක් වේ.

"ධාතුවක් හා ප්‍රත්‍යයක් සංයුක්ත වූ උපද්‍රව්‍ය නාමය ධාතු ප්‍රත්‍යය සංග්‍රහ නාම නම්. (ව්‍යාකරණ විවරණය — 322 පිටුව)

ධාතුවක් සහ ප්‍රත්‍යයක් එකතු වීමෙන් සාමාන්‍ය ක්‍රියා පදයක් ද සෑදේ. ඒ නිසා මේ හැඳින්වීම 'කෘදන්ත' හැඳින්වීමට කිසි සේත් ම ප්‍රමාණවත් නො වේ. සාමාන්‍ය ක්‍රියා ප්‍රත්‍යයකට වඩා අර්ථ ක්‍රියා සඳහා යොදන ප්‍රත්‍යවල වෙනසක් ඇති නිසා ම 'කැර අරුතට නිසි පසන්' යන වචන කීපය සිදුත් සහරාවේ දක්වා තිබුණි. අනිකුත් ක්‍රියා වර්ගවලින් වෙනස් වී යන නිසා ම 'පසරුත් සඳ' යටතේ එම වර්ගය දක්වා තිබුණි. කුමාරතුංග කර්ම, කර්තෘ, කරණ සහ භාව යන කොටස් හතරට කෘදන්ත නාම වර්ග කොට ඇත. එහි දී ධාත්වර්ථයක් සමග බැඳී පවත්නා ඇතැම් කාරක අර්ථ පිළිබඳ ව ඔහුගේ අවධානය යොමු වී නැත. විශේෂයෙන්, ධාතුවලික ව සෑදී ඇති වැදි, පැන්, බෙම්, පුර ආදී වචන ගැන ඔහු අදහස් දක්වා නැත.

'අරුත් කිරිය සඳ' පිළිබඳ ව සිදුත් සහරාවේ ස්ථාන කීපයක එක් තැන් වී ඇති තොරතුරු පදනම් කර ගත් විට, සිංහල වාක්‍ය වින්‍යාසයෙහි ලා විශාල බල පෑමක් ඇති කරවූ පද විශේෂයක් හැටියට මේ වර්ගය සිදුත් සහරා කතුවරයා විසින් හඳුනා ගෙන තිබුණු බව ඉතා පැහැදිලි ය. ඒ නිසා ඔහු ධාතුවක් සමග එකතු වන විශේෂාර්ථවත් වූ ප්‍රත්‍යයක් බලවත් වීමෙන් සෑදෙන ප්‍රත්‍යාර්ථ ශබ්ද වලින් එක් කොටසක් 'අරුත් කිරිය සඳ' යටතේ දැක්වී ය. ඒවා ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍ය සේවනය කිරීම, ප්‍රකාශ වන අර්ථයට අනුව ලිංග සේවනය කිරීම කාල හෙදයක් අපේක්ෂා නො කිරීම නාම පද හැටියට ලිංග විභක්තිවල වර්තැගීම සහ උක්තය සඳහා යෙදෙන ක්‍රියා වර්ගයක් ලෙස භාවිත වීම යන ලක්ෂණ දරන බව එහි දී විස්තර කොට තිබේ. මේ පිළිබඳ ව කරන ලද ඇතැම් අර්ථ කථනවල තිබූ දුර්වලතා නිසා නූතන සිංහල ව්‍යාකරණය පවා ව්‍යාකූල වී ගොස් තිබේ. දැනුණු ලේඛන ව්‍යවහාරය පදනම් කොට ව්‍යාකරණ නීති ගොඩ නැගීමේ දී 'අරුත් කිරිය සඳ' පිළිබඳ ව සිදුත් සහරා කතුවරයා දැක්වූ අදහස් ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි අතර ඒවායේ ඇති ශාස්ත්‍රීය බව කිසි ලෙසකින් අඩුවක් ද වී නැත. මේ නිසා ගැඹුරු භාෂා අධ්‍යයනයක උසස් ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සිදුත් සහරාවේ අරුත් කිරිය සඳ පිළිබඳ විස්තරය සඳහන් කළ හැකි ය.

පී. බී. ඒකනායක.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

- 01. කුමාරතුංග මුනිදස — සිදුත් සහරා විවරණය, කොළඹ 2508
- 02. බටුවන්තුඩාවේ ශ්‍රී දේවරක්ෂිත — සිදුත් සහරා 16 වන මුද්‍රණය, කොළඹ
- 03. රත්මලානේ ශ්‍රී ධර්මාරාම — සිදුත් සහරා විස්තර සන්නය, පැලියගොඩ 1902
- 04. ලෙනාඩ් වුලේජ් — බැද්දේගම, ඒ. පී. ගුණරත්න අනුවාදය, අෂ්ඨම මුද්‍රණය, කොළඹ 1975
- 05. අමරසිරි ගුණවටු — සිදුත් සහරා විවරණය, කොළඹ 2508 බු. ව.

06. කුමාරතුංග මුනිදස - ව්‍යාකරණ විවරණය, දෙ වන සැකැස්ම, තෙ වන පැහැරවුම, කොළඹ 1963 පෙබ.
07. කුමාරතුංග මුනිදස — විරිත් වැකිය, කොළඹ
08. කුමාරතුංග මුනිදස සංස්කරණය — උම්මගේ ජාතකය
09. කිරිඇල්ලේ ඤාණවිමල සංස්කරණය — සද්ධර්මරත්නාවලිය, කොළඹ 1971
10. බෙන්තර සද්ධානිස්ස සංස්කරණය — විසුද්ධිමග්ග සන්තය, කොළඹ 1949
11. වැලිවිටියේ සෝරත සංස්කරණය — බුන්සරණ, කොළඹ 1959
12. වැලිවිටියේ සෝරත සංස්කරණය — අමාවතුර සිවුවන මුද්‍රණය, කොළඹ 1972
13. ඩී. ඊ. හෙට්ටිආරච්චි, ඇම්. ශ්‍රී රම්මණ්ඩල සංස්කරණය — ජාතක අටුවා ගැට පදය, ද්විතීය භාගය කොළඹ 1960
14. මැදුළුන්ගොඩ විමල කිත්ති සංස්කරණය — දහමපියා අටුවා ගැටපදය, කොළඹ 1967
15. වැලිවිටියේ සෝරත සංස්කරණය — කවි සිඵමිණ, ද්විතීය මුද්‍රණය, කොළඹ 1960
16. ඇස්' පරණවිතාරණ — සිගිරි ගී — වියරණ, කොළඹ 1962
17. විල්හැම් ගයිගර් — සිංහල භාෂාවේ ව්‍යාකරණය, කොළඹ 1938